

FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO V OLMOUCI
KATEDRA MEDIÁLNÍCH A KULTURÁLNÍCH STUDIÍ A ŽURNALISTIKY

Charakteristika regionálního týdeníku Lubina v letech 1905 až 1909

Bakalářská diplomová práce

Štěpánka NÉMETHOVÁ

Vedoucí práce: Mgr. Lukáš HORÁK

Olomouc 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a informačních zdrojů. Práce má 73 658 znaků.

V Olomouci dne 27.4. 2023

Štěpánka Némethová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala své rodině, přátelům a lidem, kteří mi během práce vyjádřili podporu. Děkuji vedoucímu práce magistru Lukáši Horákovi za důležité poznámky. A v neposlední řadě děkuji pracovníkům Státního okresního archivu v Novém Jičíně a Vědecké knihovny v Olomouci za vstřícnost.

Abstrakt

Bakalářská diplomová práce se zabývá regionálním týdeníkem Lubina v letech 1905 až 1909, který byl vydáván pro oblast severní Moravy. Cílem práce je charakteristika česky psaného periodika v období národnostních sporů v Rakousko-Uhersku. Práce se věnuje formálnímu popisu a obsahové náplni týdeníku Lubina. Součástí práce je společensko-legislativní kontext pro vydávání česky psaného tisku na začátku 20. století.

Klíčová slova: týdeník Lubina, česky psaný regionální tisk, začátek 20. století, Příbor

Abstract

The bachelor's thesis deals with the regional weekly Lubina between 1905 and 1909, published for northern Moravia. The aim of the thesis is to characterize the Czech written periodical during the period of national disputes in the Austro-Hungarian Empire. The thesis focuses on the formal description and content of the weekly Lubina. The thesis includes the socio-legislative context for the publication of the Czech written press at the beginning of the 20th century.

Key words: weekly Lubina, Czech written regional press, beginning of the 20th century, Příbor

Obsah

Úvod.....	7
Metodologie	8
1 Historie příborského regionu a jeho obyvatel	9
1.1. Zeměpisná oblast	9
1.2. Příbor v dobách minulých.....	9
1.2.1. Obyvatelstvo.....	11
1.2.2. Česko-německé vztahy a společenský život v Příboře.....	11
2 Politické a mediální souvislosti vydávání česky psaného periodika.....	13
2.1. Širší společensko-politická situace v habsburské monarchii.....	13
2.2. Tiskové zákony platné na začátku 20. století	14
2.3. Situace na Moravě	15
2.4. Další české regionální tituly	15
3 Lubina – neodvislý list severovýchodní Moravy	16
3.1. Zázemí a redakce	17
3.1.1. Adolf Hrstka – štramberský lékař, radní a zakladatel spolků	17
3.1.2. Ondřej A. Kypr – nakladatel, novinář a politik.....	18
3.1.3. František Vyhnánek.....	19
3.1.4. Další přispěvatelé	20
3.2. Periodicita.....	21
3.3. Prodej týdeníku.....	21
3.4. Základní popis periodika	22
3.4.1. Titulní strana	22
3.4.2. Grafické prostředky.....	23
3.5. Obsah týdeníku Lubina jako zrcadlo regionálních témat a zájmů.....	24
3.5.1. Téma a rubriky v týdeníku Lubina	24
3.5.2. Inzerce	26
3.5.3. Konfiskace.....	26
3.5.4. První tři ročníky Lubiny 1905 až 1907 v Příboře.....	27
3.5.5. Lubina v letech 1908 a 1909 v Novém Jičíně	32
Závěr.....	36
Seznam literatury.....	37
Internetové zdroje.....	38
Prameny.....	39
Citované prameny	39

Seznam příloh.....	41
Přílohy	42

Úvod

Cílem práce je charakterizovat regionální list Lubina v letech 1905 až 1909 zejména po jeho formální, ale i obsahové stránce. Lubina, s podtitulem *Neodvislý list severovýchodní Moravy*, vycházela první tři roky v Příboře. Necelé dva ročníky pak vycházely v nedalekém Novém Jičíně.

Pro lepší porozumění lokálnímu periodiku se v první kapitole věnuji základnímu shrnutí historie regionu. Podrobněji jsem se zaměřila na období konce 19. století a počátku století 20. Širší region příborska, novojičínska a frýdecko-míšecka byl ve sledovaném období národnostně různorodý, s převahou německého, či německy mluvícího obyvatelstva. Přelom století byl také obdobím vrcholící industrializace a společnost procházela mnohými změnami. To se odráží i na stránkách regionálního tisku.

V druhé kapitole se věnuji politickým a legislativním souvislostem v rámci Rakouska-Uherska. Základní podmínky pro periodický tisk byly v tiskovém zákoně z roku 1863. Ten už byl sice ve zkoumaném období několikrát novelizován, ale stále každé číslo zkoumaného týdeníku podléhalo úřednímu doзору. Na začátku 20. století byla regionální žurnalistika svébytným odvětvím veřejného života. Se zvyšujícím se množstvím českých periodik souvisela také konkurence, která vycházela z politického zaměření jednotlivých titulů.

Lidem, jichž jména se objevovala v pozicích vydavatele nebo odpovědného redaktora týdeníku, se věnuji ve třetí kapitole. V této části se zabývám také základními charakteristikami týdeníku, jako je počet stran, vzhled titulní strany a využití grafických prvků. V obsahové části charakteristiky listu zkoumám témata, rubriky a inzerci. Cílem je podrobněji prozkoumat, jakým způsobem týdeník předkládal informace a jaká témata v něm byla nejčastěji zpracovávána.

Metodologie

Přestože vycházím ze spíše sociologicky zaměřeného studia, v této práci používám z velké části historické metody, které mají svá specifika. Dvě stěžejní metody práce historiků, které se vzájemně doplňují, tudíž je žádoucí využívat obou, jsou přímá a nepřímá metoda. Přímá metoda vychází z dochovaných pramenů. Jde především o kritické zhodnocení důvěryhodnosti a úplného shromáždění dostupných informací. Slouží tedy k popisu historie tam, kde je dostatek pramenů. Výzkumník si musí být vědom toho, že informace o historické skutečnosti v prameni je zprostředkovaná, tedy ne nutně úplná a pravdivá, proto je kritické hodnocení pramenů u přímé metody tak zásadní. Tato metoda je prostá jakýchkoli snah o interpretaci a vysvětlování historických skutečností. Je důležité vyvarovat se absolutizaci přímé metody jako jediné správné, jde především o ucelené, systematické zkoumání pramenů. Nepřímá metoda je jakýmsi doplňkem metody přímé, využívající analogie v situacích, kdy chybí bezprostřední prameny. Využívá prameny o srovnatelné historické skutečnosti, tato zjištění aplikuje na zkoumaný jev, ke kterému se prameny nedochovaly. Historických metod využiji především při samotném výzkumu týdeníku Lubina v praktické části této práce. (Hroch 1985: 204–207)

Vzhledem k tomu, že jedním z hlavních cílů výzkumných metod je minimalizovat zkreslení, považuji za hlavní riziko předjímání a domněnky založené na žité skutečnosti aplikované na doby minulé. K často zmiňovaným slabým stránkám historických metod patří tendence zobecňovat výsledky výzkumu (Hroch 1985: tamtéž). Nicméně, v této práci je tendence k zobecňování minimální, jelikož jde právě opačným směrem, sice k podrobnému, konkrétnímu popisu a charakteristice zkoumaného periodika.

Část práce věnující se historicko-společenskému kontextu doby bude zpracována především formou kompilace. Skrze seznámení se s literaturou věnující se období přelomu 19. a 20. století v regionu dnešního Novojičína, se pokusím vykreslit regionální realie, ze kterých týdeník Lubina bezprostředně vycházel, a kterých byl součástí. Stejně tak v kapitole věnující se mediální scéně a postavení česky psaných periodik v rámci Rakouska-Uherska půjde především o syntézu již probádaného a vztahení ke konkrétnímu místu a času. Při použití metody kompilace je jednoduché sklouznout k prostému výčtu již probádaného, toho bych se chtěla vyvarovat a využít kompilace jako prostoru pro tvůrčí syntézu literatury a poznatků ke zkoumanému období.

1 Historie příborského regionu a jeho obyvatel

V této kapitole se blíže věnuji období konce 19. století a začátku 20. století v kontextu regionálních událostí. Zařadím zde ale i stručný vývoj města Příbora a hlavní události z dřívějších období, která měla vliv na zdejší obyvatelstvo.

1.1. Zeměpisná oblast

Z pohledu dnešního územního rozdělení se město Příbor nachází v moravskoslezském kraji mezi okresními městy Nový Jičín a Frýdek-Místek. Dochovaná listina zmiňující farní kostel města z roku 1251 jej řadí mezi nejstarší obce novojičínského okresu (Jurok 2002: 15–30). Zároveň Příbor leží na křižovatce dálkových tras z Olomouce směrem na Český Těšín, Krakov a cesty z Ostravy na Slovensko přes Rožnov pod Radhoštěm, Trenčín a Bratislavu. Historické jádro města se soustřeďuje kolem farního kostela a náměstí na nízkém kopci. Charakter města dotváří řeka Lubina. Ta pramení ve svazích beskydského Radhoště a postupně přijímá další toky. V Příboře už jde o větší řeku s korytem širokým asi 20 metrů. Název týdeníku vychází z názvu této řeky, která se vlévá do řeky Odry.

Nedaleký Nový Jičín prožíval na přelomu 19. a 20. století přerod v průmyslové město, podobně jako Kopřivnice, nebo Frenštát pod Radhoštěm. V Příboře se rozvíjel zejména textilní průmysl navazující na soukenickou tradici města. Dalšími významnými místy regionu jsou Hukvaldy s historicky a strategicky významným postavením v regionu a město Štramberk, kde se podařilo nalézt stopy života pravěkého člověka.

1.2. Příbor v dobách minulých

Příbor, podobně jako mnoho měst v okolí, vznikl zřejmě během tzv. velké kolonizace¹ a za zakladatele města je považován Frank z Hückenswagenu. Do 2. poloviny 16. století byl Příbor spíše chudší zemědělské město. To se změnilo s rozvojem soukenictví v regionu. (Jurok a kol. 2002)

Na přelomu 17. a 18. století byla v Příboře založena piaristická kolej a gymnázium. Piaristé se věnovali vzdělávání dětí z chudších rodin. V roce 1875 vznikl v budově piaristické koleje český učitelský ústav. Poslední piaristé, kteří přebývali v Příboře v době vzniku učitelského ústavu, zde měli zajištěno doživotní bydlení. (Loukotka in Chobot 1995: 94–103)

¹ Období 11. až 13. století, kdy probíhalo rozsáhle osidlování zemědělsky nevyužívaných ploch

Školství bylo rozvíjenou oblastí místních aktivit, jak českých, tak německých občanů. Rozvoj školství v druhé polovině 19. století, kdy fungovala obecná škola chlapecká i dívčí, mateřská škola a cvičná škola při učitelském ústavu, byl završen úspěšnou snahou o založení vyšší zemské reálky v roce 1902. V roce 1904 se začalo vyučovat v nově postavené budově naproti učitelského ústavu v centru města. Později zde vzniklo dodnes působící všeobecné gymnázium. (Jurok 2002: 130–140)

Proces industrializace v 19. století měl vliv také na novojičínský region. Klíčovými odvětvími na severní Moravě a ve Slezsku, zejména na Ostravsku, se stal důlní a hutní průmysl. To způsobilo částečný útlum jiných podniků v okolí. (Bakala 1996: 102–123) Přes nelibost příborských řemeslných soukeníků, začaly vznikat textilní továrny, kterým se ve městě dařilo.

Ignác Fluss provozoval od roku 1864 v areálu bývalého cukrovaru soukenickou továrnu a v roce 1883 odkoupil další tovární objekty od opavských továrníků, kde založil výrobu plstěných klobouků. (Peter 1998) Švýcarský podnikatel Albert Reiser založil v roce 1882 v místní části Klokočov továrnu na punčochy, dále v Příboře fungovala továrna na kachlová kamna, cihelna nebo pivovar. V roce 1901 založili Leopold a Richard Schnürerovi pletárnu.

V roce 1865 byla na žádost příborských a kopřivnických průmyslníků v Příboře zřízena telegrafní stanice. Další, ještě o něco rychlejší komunikační kanál, představovalo v roce 1896 zřízení telefonní ústředny. (Loukotka 2000) Po více než desetiletém vyjednávání a prosazování byl v roce 1881 slavnostně zahájen provoz na úseku železniční trati Studénka – Štramberk, zprvu pouze pro nákladní dopravu. V projektu se angažovalo také několik výrazných osobností příborského veřejného života, úředník, poštovník a také starosta František Preissig, lékárník, zakladatel, nebo člen mnoha českých spolků a později také starosta Ferdinand Pokorný nebo továrník Jan Raška. (Jurok a kol. 2002: 130–141)

V roce 1887 a 1911 se v Příboře konala Krajinská výstava. Na akci se sjelo velké množství lidí ze širšího okolí. K vidění byly krom církevních či uměleckých předmětů také průmyslové stroje, prezentace novinek v hospodářství, školství nebo doprovodný kulturní program.

1.2.1. Obyvatelstvo

Růst počtu obyvatel v Příboře byl v prvních třech desetiletích, kdy probíhalo sčítání lidu, pozvolný. Na začátku 20. století došlo k výraznému zvýšení počtu obyvatel. (tabulka č. 1) Tento nárůst je spojen zejména s procesem industrializace, tvorbou nových pracovních míst v továrnách a stěhováním obyvatel do měst.

Rok sčítání	1869	1880	1890	1900	1910
Příbor	6281	6546	6634	7242	8354

Tabulka č. 1: Vývoj počtu obyvatel ²(Český statistický úřad: 2015)

1.2.2. Česko-německé vztahy a společenský život v Příboře

Příbor byl převážně českým městem, příchod obyvatel jiných národností souvisel především s rozmachem soukenického řemesla. V 1. polovině 19. století přicházeli Židé z Polska, kteří v regionu obchodovali. Snahy císaře Josefa II. o prosazení němčiny jako úředního jazyka měly za následek, že většina vlivných občanů města mluvila německy, což ale nutně neznamenalo německou národnost. (Jurok a kol. 2002: 107–140)

V 2. polovině 19. století se i v Příboře projevoval národnostní neklid celé mnohonárodnostní monarchie. V Praze vrcholící politická fáze národního obrození se ve vzdálenějších regionech projevovala v zápětí. Příbor byl, pod vlivem piaristické koleje, později učitelského ústavu, kulturním centrem regionu přezdívaným Moravská Litomyšl (Jurok a kol. 2002: 130–140). Po vydání spolkového zákona v roce 1861 vzniklo množství občanských spolků. Zájmové spolky se dělily na české a německé, při dílčí spolupráci však nešlo o nepřekročitelnou bariéru. Z části také proto, že národnostní vědomí ve dvojjazyčných oblastech kolísalo. (Bakala: 102–123)

Velký význam mělo založení Občanské besedy a záložny v roce 1862, ta se podílela na organizaci tzv. tábora lidu v Příboře roku 1871. Jednalo se o manifestaci českých národních požadavků. Shromáždění se účastnilo české obyvatelstvo ze širšího okolí Štramberka,

² Na základě zákona z roku 1869 bylo provedeno sčítání lidu, které zajišťovaly obce. Dotazníky vyplňovali majitelé domu nebo úředníci podle sdělení sčítaných osob. Sčítací jednotkou byla domácnost. První statistické pokusy zaváděla v habsburské monarchii Marie Terezie v 18. století, kdy pro své rozsáhlé reformy, armádní a daňovou politiku potřebovala podrobnější údaje o obyvatelstvu. Průzkumy prováděné zprvu církví (podle farností), později šlechtou nebo dokonce armádou se setkávaly s bojkotem ze strany sčítaných i šlechty z důvodu obav z vyšších daní či kvůli centralistickým snahám habsburského dvora. To způsobuje značné zkreslení dřívějších statistických dat. (Historie statistiky v Čechách do roku 1918, ČSÚ, online 14.3.2023)

Frenštátu pod Radhoštěm nebo Místecka. (Bakala 1996: 102–123) Protestní akce po celých českých zemích mezi lety 1868–1871 byly reakcí na rakousko-uherské vyrovnání a snahou o stejné postavení v rámci monarchie pro Čechy. Další tábory lidu se konaly také ve sledovaném období na podzim roku 1905, ty se týkaly reformy volebního práva, nebo klerikalismu.

V Příboře působilo ochotnické divadlo, rybářský klub, později vznikly také tělovýchovné spolky Sokol (1893), Orel (1908), Dělnická tělovýchovná jednota (1909). Na přelomu 19. a 20. století fungoval ženský spolek Světla. Některé spolky se později staly základnou pro místní organizace politických stran. (Jurok 2002: 130–140) Informace, zprávy a pozvánky českých spolků se často objevovaly na stránkách zkoumaného periodika.

Nutno podotknout, že ačkoli byl Příbor spíše městem českým, co do počtu obyvatel hlásících se k češtví, německá menšina byla v hospodářské převaze. Příborští továrníci Albert Reiser, Ignác Fluss nebo Leopold a Richard Schnürerovi byli bohatými, německými občany Příbora. (Peter 1998) Týdeník Lubina zveřejňoval například seznamy českých obchodů a podnikatelů, ke kterým by čtenáři měli chodit, ve smyslu celonárodního hesla *Svůj k svému*, které nabádalo Čechy k nákupu a využití služeb českých podniků. (příloha č. 1)

Mezi příborské české národní buditele a osobnosti veřejného života patřili lékárník a radní, Ferdinand Pokorný, činný v mnoha českých spolcích, kaplan Antonín Cyril Stojan³, dále notář Vilém Kubík nebo obchodník Lambert Marák, jehož jméno se objevuje ve zkoumaném týdeníku Lubina v prvních třech ročnících vždy na titulní straně. A sice v textu záhlaví: „dříve „PŘÍBORSKÉ a FRENŠTÁTSKÉ NOVINY“, založené Lambertem Marákem“ (příloha č. 2)

V roce 1903 založil v Příboře Jan Richtř z Místku tiskárnu, průměrně zaměstnávající 10–12 lidí. Právě zde se tiskl od roku 1905 také zkoumaný týdeník Lubina. Tisk různých, převážně českých, publikací, plakátů a tiskovin českých podnikatelů, vystačil na to, aby byl podnik funkční a výdělečný. Zakázky od vlastníků německých podniků v Příboře Richtř nedostával. (Jurok 2002: 119–130)

³ Antonín Cyril Stojan působil v Příboře mezi lety 1876 a 1887. Později byl poslancem Moravského zemského sněmu, Říšské rady a po vzniku československa krátce také poslancem Národního shromáždění československého a v letech 1920–23 senátorem. U příležitosti výročí 170 let jeho narození byla v roce 2023 odhalena v Příboře socha A. C. Stojana spojená s výstavou. V roce 1922 založil Arcidiecézní charitu Olomouc a zasadil se o efektivní spolupráci s Diecézní Charitou Brno. (Beneš 1964: 426–432)

2 Politické a mediální souvislosti vydávání česky psaného periodika

2.1. Širší společensko-politická situace v habsburské monarchii

V březnu roku 1848 došlo ve Vídni k ozbrojeným střetům. Císař Ferdinand I. pro uklidnění situace propustil ze svých služeb dlouholetého kancléře knížete Metternicha. Metternich se podílel na výrazné cenzuře nestátního tisku a na kontrole společenského života obyvatel monarchie skrze státní policii. Ještě v roce 1848 abdikoval císař Ferdinand I.⁴ ve prospěch svého synovce Františka Josefa I., který vládl až do své smrti v roce 1916.

V roce 1851 vydané silvestrovské patenty sice potvrdily zrušení poddanství a zaručovaly některé základní občanské svobody, staly se ale také základem byrokratického neoabsolutismu. Ten do velké míry podporoval podnikání, ale co se týče tisku, přinesl opětovné utužení poměrů, cenzuru a velká část periodik, která vznikla při předrevolučním rozvolnění, byla úředně zrušena. Jakkoliv byl obzvláště český tisk v 19. století spíše ideovým projektem nežli podnikatelským záměrem.

Rakousko-uherskému vyrovnání předcházela bitevní prohra s Pruskem. Maďarské národní hnutí využilo oslabení monarchie a prosadilo vznik dvojstátí. Od roku 1867 tak měly Uhry vlastní ústavu, vládu a sněm.

V období po roce 1867, po vyslovení oficiálního nesouhlasu s dualistickým uspořádáním, byl český zemský sněm rozpuštěn. Následovalo období pasivní opozice, které však nedosahovalo téměř žádných úspěchů. Nevyřešená národnostní otázka byla i na přelomu 19. a 20. století neustálým zdrojem politického pnutí. (Němec, online)

Na začátku 20. století, zejména v letech 1905 až 1907, hýbala společností snaha o změnu a rozšíření volebního práva z dosavadního systému volebních kurií. V listopadu roku 1905 proběhla jednodenní generální stávka iniciovaná sociální demokracií a Dělnickými listy. Sociálně-ekonomický vývoj, přerod v industriální společnost a s tím spojený přechod velkého množství obyvatelstva z oblasti zemědělství do průmyslové výroby způsoboval společenský neklid. (Borovička 2013) To se projevovalo také v regionálních událostech a novinách. (příloha č. 3)

⁴ Abdikoval 2. prosince v Arcibiskupském paláci v Olomouci. A zbytek života prožil v Praze, kde zemřel v roce 1875.

2.2. Tiskové zákony platné na začátku 20. století

Patent císaře na uvolnění cenzury vydaný v březnu 1848 přináší rozmach novinářství a zejména politické žurnalistiky. Dříve byl kladen důraz na osvětovou, zábavní a výchovnou funkci novin. První národní obrozenci dokonce provozovali skrze literaturu a žurnalistiku jakousi satirickou hru na národ, psali pro národ, který ještě nebyl probuzen (Macura 2015: 116–133). Sen českého národa se později stal spíše učeneckou přetvářkou a někdy až nesmyslným tlakem a honbou za češtvím, jako v případě vrcholícího sporu o pravost rukopisů na přelomu 19. a 20. století. (Podiven 2020: 161–222). Po formálním zrušení cenzury vzniká konkurence a noviny jsou vnímány jako nástroj k prosazování politických názorů, k šíření společenské osvěty a povědomí o kultuře. Jednou ze základních funkcí periodického tisku bylo také zpravodajství a inzerce.

V březnu roku 1863 vchází v platnost nový tiskový zákon. Kauce, inzertní daň i novinový kolek jsou nadále hlavními překážkami k svobodnému vydávání tisku. Zákon ale trochu pozměnil způsob cenzury. „*Policejní úřady mohly navrhopvat konfiskaci tisku, její výkon ale závisel na rozhodnutí státního zastupitelství. V roce 1868 byla suspenze⁵ tisku zrušena. V následujícím roce byly zavedeny v monarchii tiskové porotní soudy. Roku 1874 se ekonomické fungování periodik zlepšilo díky zrušení inzertní daně.*“ (Bednařík, Jirák, Köpplová 2019: 107) Základní rysy⁶ tohoto říšského zákona o tisku byly součástí právního řádu až do roku 1950. Výslovný zákaz předběžné cenzury v článku 13 ústavního zákona z roku 1867 byl vyvážen rozšířenou trestněprávní odpovědností vydavatelů, redaktorů a tiskařů za obsah novin.

V českých zemích se tak kromě vědeckých, literárních a zábavních novin začaly rozvíjet také listy politické. Ty byly většinou spjaty s konkrétní politickou stranou, nebo názorovým proudem. Zároveň sloužily jako společenský nástroj veřejné komunikace, názorové deklarace a reprezentace pocitu sounáležitosti.

V 2. polovině 19. století vznikají první pokusy o specifickou regionální žurnalistiku. V režii místních vlastenců a českých vzdělanců vznikaly noviny spolu s rozvojem komunální politiky a zvyšující se gramotností obyvatel. Na začátku 20. století se v základních tematických směrech česká žurnalistika nemění. Politická žurnalistika kopíruje společenské rozdělení na strany buržoazní a dělnické, kde každá měla své noviny, skrze které komunikovala s veřejností,

⁵ odnětí vydavatelského oprávnění po trojí konfiskaci tisku

⁶ byl šestkrát aktualizován skrze novely tiskového zákona

podporovateli, nebo vedla polemiku se stranou rozdílného názoru. Co se ale mění je množství vydávaných titulů a jejich náklad, který se zvyšuje. Kvalitativně se v tomto období upevňuje pozice novinářské profese, způsobené délbou práce v redakci nebo rozšířením zpracovávaných témat. (Beránková 1981: 209)

Ve sledovaném období je za periodický tisk považován tisk vycházející pod stejným jménem alespoň jednou za měsíc. V případě delší periodicity se tisk řídil předpisy pro knihy. Záměr vydávat noviny byl vydavatel povinen ohlásit státnímu zastupitelství a okresnímu úřadu bezpečnosti, spolu s informacemi o místě vydávání, titulu, tiskaři, periodicitě, obsahovém programu a jménu a adrese odpovědného redaktora, který musel být trestně bezúhonným občanem v místě tisku. (Kubíček 2013: 9–91)

2.3. Situace na Moravě

V poslední třetině 19. století se na Moravě zformovaly politické strany, které díky svým krajským, či zemským listům, prosazovaly své zájmy a získávaly voliče do zákonodárných reprezentací. Začátkem 20. století měly svou pevnou pozici tři deníky: nejčtenější Lidové noviny, Moravská orlice – noviny Národní strany s kvalitním místním zpravodajstvím – a katolický Hlas. Na severu Moravy vycházel například nezávislý týdeník Ostravan (1901-1912) a třikrát týdně vydávané Ostravské listy⁷. (Kubíček 2013: 9-91)

2.4. Další české regionální tituly

Týdeník Lubina nebyl jediným regionálním periodikem ve sledovaném období. Dalšími českými regionálními tituly byly například politické listy Radhošť a Naše Morava nebo klerikální Noviny z pod Radhoště. (Karbanová 2017)

⁷ od roku 1906 podporovaly Národní stranu a zanikly jako deník v roce 1915

3 Lubina – neodvislý list severovýchodní Moravy

Lubina začala vycházet v Příboře v roce 1905 s týdenní periodicitou. Navazuje ovšem na Příborské či Frenštátské noviny⁸, založené příborským obchodníkem Lambertem Marákem (Karbanová 2017). Odkaz k předchůdci týdeníku Lubina se objevuje v textu na titulní straně v prvních třech ročnících, to značí silnou provázanost. (Příloha č.2)

Zkoumané prameny nejsou úplné a první číslo schází. V *Moravské orlici* z 15.1. 1905 se ale objevila *Zpráva časopisecká* (příloha č. 4), ve které se píše o vzniku týdeníku Lubina, který se měl věnovat politickým, hospodářským, sociálním, kulturním a národnostním zájmům. „List bude orgánem občanského klubu „Lípy“ pro okres novojický a příborský a starostenských sborů okresu příborského a novojického“⁹ Týdeník Lubina měl vycházet nákladem 2 000 kusů.

První číslo mělo podle *Moravské orlice* vyjít 21. ledna. Avšak dochované šesté číslo prvního ročníku vyšlo s datem 4. 3. 1905 a při nahlédnutí do historického kalendáře¹⁰ vychází první číslo na 28. ledna. Je tedy možné, že se první číslo ještě o týden zpozdilo, nebo došlo k nějakému výpadku v prvních týdnech fungování listu.

V roce 1908 se sídlo Lubiny přesouvá do Nového Jičína, list odkoupil knihtiskař František Vyhnánek. Pod jeho vedením list vycházel do dubna roku 1909, kdy František Vyhnánek zemřel.

Kromě zkoumaného periodika Lubina v letech 1905 až 1909, vycházelo později v regionu pod stejným názvem několik dalších listů. Krátce před 1. světovou válkou vycházel list Lubina ve Frenštátě pod Radhoštěm (1913–1914) s podtitulem *Lidový list pokrokový věnovaný zájmům Valašska a Lašska*. Mezi lety 1924 až 1926 sídlila redakce Lubiny v Rožnově pod Radhoštěm. Nejdelší období mezi lety 1934 a 1941 fungovala redakce ve Valašském Meziříčí. (Karbanová 2017)

⁸ název Příborské a Frenštátské noviny se střídal, obsahově se však vydání nelišila. Rubriky byly územně rozděleny (Frenštátsko, Příborsko, Lašsko, Valašsko), objevují se zde pozvánky, krátké zprávy z regionu, ale i senzace a neštěstí. Na titulní straně se většinou objevovaly texty úvahového charakteru, věnující se celospolečenským událostem a poslední strana byla věnována inzerci. Tento titul s podtitulem *Krajinský neodvislý týdeník* vycházel pouze dva roky 1903–1904.

⁹ *Moravská orlice*. Družstvo Moravské orlice, 15.1.1905, 43(12), s. [3]. ISSN 1803-117X. Dostupné také z:

<https://digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:ee79a160-004b-11df-9bdd-000d606f5dc6>

¹⁰ <https://kalender-365.de/kalendar-cz.php?yy=1905> (9.4.2023)

3.1. Zázemí a redakce

V prvních třech letech sídlila redakce Lubiny v Příboře. Není jisté, kolik lidí se reálně na tvorbě týdeníku podílelo, jelikož většina textů je bez podpisu. Výjimkou jsou zaslané texty čtenářů nebo spolků. Někteří pravidelní přispěvatelé publikovali pod pseudonymy a zkratkami, například: -já-, -Pravověrný-, -x-, Kdosi. Na poslední straně každého čísla se objevovala, ve stručné tiráži, tři jména: majitel, zodpovědný redaktor a tiskař.

První ročník (1905) vydával a vlastnil Mudr. Adolf Hrstka, zodpovědným redaktorem byl Vítězslav Unzeitig a tisk v Příboře obstarával Jan Richtr. Dochované prameny nejsou úplné a některé personální změny se tak objevují pouze jako změna jména na poslední straně, bez prezentace změny v textu. V 16. čísle prvního ročníku ze dne 13. května se takto mění jméno zodpovědného redaktora a objevuje se jméno Ondřeje A. Kypra, který se později stal i vydavatelem novin.

V roce 1908, kdy vychází IV. ročník Lubiny došlo k přesunu. Novým majitelem, vydavatelem a později i odpovědným redaktorem byl František Vyhnánek, v jehož knihtiskárně se Lubina také tiskla.

„Spoléhajíce se na dosavadní přízeň P.T. pp. odběratelů a přátelů, jsme přesvědčeni, že i v novém působišti, jakožto v ústředí celého našeho kraje, i na dále nám zachována bude. Neboť snaha naše směřuje k tomu, abychom z „Lubiny“ utvořili list, v němž by uplatňovaly se snahy celého novojického kraje.“¹¹

Tato část textu se objevuje na titulní straně druhého čísla, které bylo „*pro technické překážky opožděno*“¹² a vychází tak až 16. března. Co bylo podnětem pro změnu, není jasné.

3.1.1. Adolf Hrstka – štramberský lékař, radní a zakladatel spolků

Mudr. Adolf Hrstka (1864–1931) byl výraznou osobností regionu. V roce 1893 nastoupil jako obvodní lékař ve Štramberku, který se mu stal domovem. Hrstka se výrazně podílel na kulturním a spolkovém životě. Předsedal jednomu z prvních Klubů českých turistů v Beskydech, spoluzakládal štramberskou jednotu Sokol, pořádal přednášky, výstavy a výrazně se podílel na obnově štramberského hradu nebo zavedení městského vodovodu. (Anderle 2016)

¹¹ LUBINA. 16.3., roč. IV., č. 2.

¹² tamtéž

Ve zkoumaném listu Lubina figuruje zhruba v prvním roce a půl jako majitel a vydavatel. Hrstka byl činný v občanském klubu Lípa, jehož byl týdeník Lubina tzv. orgánem.¹³

V roce 1897 byl zvolen štramberským radním a o deset let později působil jako starosta obce Štamberk (1907-1911). S tím nejspíše souvisí také jeho odchod z pozice majitele a vydavatele Lubiny, která přešla na zodpovědného redaktora Ondřeje A. Kypra, ačkoliv přímá zmínka se v listu neobjevuje.

3.1.2. Ondřej A. Kypr – nakladatel, novinář a politik

Ondřej A. Kypr (1883-1959) na začátku 20. století střídavě působil v několika moravských listech, podobně jako Adolf Hrstka nebo Vítězslav Unzeitig. Na pozici vydavatele, nebo zodpovědného redaktora se objevuje ve výchovných, hospodářských a národně uvědomovacích časopisech. V příborské Lubině působil v letech 1905 až 1907.

V novinách *Moravská orlice*, z března roku 1907¹⁴, je popsán soudní spor, ve kterém dra. Edm. Palkovský podal žalobu na zodpovědného redaktora Lubiny O. A. Kypra pro přečin proti bezpečnosti cti. Palkovskému se jednalo o článek zveřejněný v červenci předešlého roku, který podle něj obsahoval lživá tvrzení a pomluvy. Kypr u soudu uvedl, že článek dostal od dopisovatele, se kterým dříve nebyly žádné problémy. „*Já nemohu nic dokázat; ti, co mně to psali, nechali mne nyní na holičkách. Já jsem pana dr. Palkovského neznal a neměl jsem příčiny mu nějak ublížit. Já mu chci dát satisfakci, jakou si přeje.*“¹⁵ Aby Palkovský upustil od trestního stíhání, měl Kypr bezodkladně zveřejnit omluvný text v Lubině, ale i v Ostravském Denníku, Ostravských Listech a Duchu Času.

V jediném březnovém čísle z roku 1907, které se dochovalo, se píše o jiném soudním předvolání pro mladého odpovědného redaktora a vydavatele Ondřeje A. Kypra v článku *Výjimečný stav v Příboře*. K soudu v Novém Jičíně byl Kypr předvolán kvůli žalobě cenzurního úředníka z okresního úřadu bezpečnosti. Úředník (jeho jméno se v článku neobjevuje) obvinil redakci z porušování §5 a §19 tiskového zákona a požadoval, aby bylo nové číslo novin odevzdáno na úřadu bezpečnosti a státním zastupitelství vždy 24 hodin před prodejem. „*Redaktor našeho listu musil sám zákoníkem a to § 17. tisk. zákona a § 7. zákl. zákona ze dne 5. května 1869 čís.66 ř. z. dokazovati veleslavnému soudu, že to, co se po něm žádá je protizákonné a ani za stavu výjimečného nesmí žádný státní zástupce, ani úřad bezpečnosti*

¹³ podtitul týdeníku: *Orgán občan. klubu „lípa“ a starostenských sborů okr. příborského a novojičického.*

¹⁴ *Moravská orlice*. Družstvo Moravské orlice, 1.3.1907, 45(50), s. [3]. ISSN 1803-117X. Dostupné také z: <https://digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:8ce7a1f0-b72f-11de-9169-000d606f5dc6>

¹⁵ tamtéž

žádati po vydavateli novin, aby periodický tiskopis (!) předkládán byl cenzuře 24 hod. před rozesláním.“¹⁶ Povinné exempláře periodického tisku k cenzuře bylo podle redakce možné požadovat nejdříve 3 hodiny před vydáním.

V dubnu roku 1907 se v *Lidových novinách* objevil inzerát týkající se obsazení pozice nového redaktora Lubiny, kterému měl být list za mírných podmínek přenechán.¹⁷ (příloha č. 5) K tomuto inzerátu se odkazuje také krátká zmínka o prodeji ve *Slováckých novinách*¹⁸.

Později se Kypr přestěhoval do Jihlavy, kde pracoval jako vydavatel a zodpovědný redaktor *Jihlavských listů* spojených s agrární stranou. V první světové válce byl vážně raněn. Ve své další publikační a nakladatelské činnosti se věnoval sociálním tématům spojeným s válečnými veterány. Organizoval pomoc pro válečné invalidy a působil v mírovém sdružení. Krátce se stal poslancem agrární strany v Revolučním národním shromáždění v roce 1919. (Zach: online)

3.1.3 František Vyhnánek

O předchozím působení novojičínského knihtiskaře Františka Vyhnánka toho nevíme mnoho. Ve zprávě¹⁹ o jeho úmrtí z dubna 1909 lze vyčíst, že dříve pracoval v arcibiskupské knihtiskárně v Olomouci a byl mnohaletým jednatelem a cvičitelem olomouckého Sokola. V roce 1907 odkoupil týdeník Lubina od A. O. Kypra a do své knihtiskárny v Novém Jičíně jej přesunul v roce 1908.

Závěr svého života spojil s týdeníkem Lubina. Poslední číslo V. ročníku, z dubna roku 1909, končí oznámením o Vyhnánkově smrti, poděkováním rodiny a zprávou redakce, kde se píše o ukončení činnosti.²⁰ V závěrečném textu se píše, že zemřel 20. dubna v poledne, ale zpráva o Vyhnánkově úmrtí v časopisu *Čas* udává datum 18.4. 1909, ve věku 50 let.²¹

¹⁶ LUBINA. 16. 3. 1907, roč. III, č. 11.

¹⁷ Lidové noviny. Brno: Vydavatelské družstvo Lidové strany v Brně, 15.4.1907, 15(103, večerní vydání), s. 7. ISSN 1802-6265. Dostupné také z: <https://digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:b49eb68b-435e-11dd-b505-00145e5790ea>

¹⁸ Slovácké noviny. Uherské Hradiště [Ungarische Hradisch], 1907(30), s. [3]. Dostupné také z: <https://www.digitalniknihovna.cz/cdk/uuid/uuid:59e9bc70-e9b9-11e5-ae58-90b11c419e63>

¹⁹ LUBINA. 17.4. 1909, roč. V., č. 12.

²⁰ tamtéž

²¹ Čas. V Praze: Jan Herben, 23.04.1909, 23(112), s. 7. Dostupné také z: <https://digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:61d15c40-7061-11e9-998b-005056825209>

K 31. červenci 1909 bylo svoláno setkání věřitelů a dědiců Františka Vyhnánka k c. k. okresnímu soudu v Novém Jičíně.²² Knihtiskárnu Františka Vyhnánka koupil Karel Kryl²³ a Ferdinand Scotti. Firma Kryl & Scotti se zaměřila na knihy a obsáhlejší publikace.²⁴

3.1.4. Další přispěvatelé

Krom výše zmíněných se v Lubině na pozici redaktora objevili další tři lidé, ale jejich působení bylo buďto krátké, nebo se o něm nedochovaly bližší informace. Zmíním je proto jen krátce.

Vítězslav Unzeitig byl prvním odpovědným redaktorem Lubiny. Jeho jméno se objevuje v dochovaných pramenech v 6. a 7. vydání roku 1905. Unzeitig byl redaktor, spisovatel a překladatel. Překládal například edici dobrodružných románů Julia Verna vydávanou od roku 1907.

Jméno Františka Dřímala bylo v dochovaných vydáních IV. ročníku uváděno do května 1908, pak už se na trojpozici vydavatele, redaktora a knihtiskaře objevuje pouze František Vyhnánek.

O Františku Kovalovi jsem se paradoxně dozvěděla až z jeho rozloučení v týdeníku Lubina. Vydání, kde by byl podepsán, nebo uveden jako odpovědný redaktor jsem v pramenech neobjevila. Podepsán jako *bývalý redaktor Lubiny* píše: „*Všem svým přátelům a známým, s kterými jsem se osobně nemohl rozloučiti, posílám tímto hřímavé „Na Zdar!“ V Brně dne 1. května 1908*“²⁵

Redakce často vyzývala své odběratele k zasílání vlastních zpráv, dokonce se zmiňuje o odměně pro přispěvatele. V srpnu 1906 hledala redakce „*honorovaného dobrého spolupracovníka*“ pro oblast Frenštátska.²⁶

Přispěvatelé si vymýšleli různorodé pseudonymy, aby se vyhnuli úředním nebo osobním nepříjemnostem. Jejich pravá jména redakce znala, jak vyplývá z rubriky *Listárna*, kde redakce komunikovala se svými dopisovateli, a zmiňovala, že nepodepsané

²² Brünner Zeitung. Brünn: Mährischer Landtag, 30.06.1909, 1909(146), s. 4. Dostupné také z: <https://digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:496fa170-ef8c-11e4-b834-005056827e51>

²³ shodou okolností se jedná o dědečka známého písničkáře Karla Kryla

²⁴ Muzeum Novojičínka a Státní okresní archiv Nový Jičín. Karel Kryl starší. *Galerie osobností města Nového Jičína* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://galerieosobnosti.muzeumnj.cz/karel-kryl-starsi>

²⁵ LUBINA. 2.5. 1908, roč. IV., č. 18.

²⁶ LUBINA. 4.8.1906, roč. II., č. 31.

texty nezveřejní. Kromě přispěvatelů *x*, *Kdosi*, *Pravověrný*, *Ostravak* a dalších, psali do Lubiny zástupci jednotlivých spolků a občanských organizací nebo veřejní činitelé.

3.2. Periodicita

Noviny vycházely ve zkoumaných pěti ročnících s týdenní periodicitou vždy v pátek, s datem následujícího dne. Na konci prvního ročníku se v textu *Ku konci ročníku*²⁷ píše o zvýšení nákladu od následujícího roku o 500 kusů a pro velký úspěch i o plánech na zvýšení periodicity na dvě čísla za týden, spolu s výzvou k šíření listu a zavedení předplatného. Tyto plány ovšem nakonec nebyly uskutečněny a týdeník Lubina zůstal i v dalších letech týdeníkem. S týdenní periodicitou vychází zhruba 52 čísel na ročník. Žádný ze zkoumaných ročníků však není úplný, ale z dochovaných čísel vyplývá, že občas došlo k výpadku z důvodu úředního zabavení celého čísla, nebo z technických důvodů.²⁸

3.3. Prodej týdeníku

Předplatné i s poštovním týdeníkem Lubina bylo možné zařídit za 6 K na rok, za 3 K na půl roku, nebo za 1 K 50 h na čtvrt roku. Jednotlivá čísla se prodávala za 10 h. Pokud by za rok vyšlo 52 čísel, bylo by výhodnější kupovat týdeník po jednotlivých vydáních. Při ceně 10 h za vydání, by to čtenáře stálo 5 K 20 h. Jelikož byl drobný prodej pouze na několika místech, předplatné i s poštovním za 6 K na rok se vyplatilo pravidelným odběratelům mimo město. Drobný prodej byl mezi lety 1905 až 1907 u vypsání obchodníků v Drholci, Frenštátu, Kopřivnici, Místku, Příboře a Štramberku. Celkem se jednalo o jedenáct míst drobného prodeje.

Cena se během zkoumaných pěti ročníků neměnila. Pouze v II. a III. ročníku se objevuje sankce pro čtenáře doplácující předplatné zpětně, sice za rok o 1 K, za půl roku o 50 h a za čtvrt roku o 25 h navíc k obvyklé ceně předplatného.

Tyto poplatky mizí při stěhování do Nového Jičína v roce 1908. Drobný prodej byl pouze v knihtiskárně Františka Vyhnánka, v Národním domě a u holiče pana J. Šincla.²⁹

Často se v listu objevují výzvy k zaplacení či zavedení předplatného. Graficky oddělené texty se objevují téměř v každém čísle. Jako ukázkou přikládám výzvu k zavedení předplatného

²⁷ LUBINA. 30.12. 1905, roč. I., č. 49.

²⁸ Na příklad při přesunu redakce a tisku do Nového Jičína v roce 1908 (LUBINA. 16.3. 1908, roč. IV., č. 2.)

²⁹ LUBINA. 16.3. 1908, roč. IV., č. 2.

z prvního ročníku a krátký text opakující se ve čtvrtém ročníku *Přejeme každému dobré čtení. Zdarma nic.*, který hravě kombinuje titulek s textem. (příloha 6)³⁰

V říjnu roku 1906 v textu *Čtenářům!* správa Lubiny uvádí, že dluh odběratelů a inzerentů byl téměř 2000 K.³¹

3.4. Základní popis periodika

Ve sledovaném období týdeník Lubina vycházel většinou na osmi stranách, z nichž tři až tři a půl strany byly vyhrazeny inzerci. Některá čísla obsahují 10 stran, což se nejspíše odvíjelo od množství zaslaných textů do redakce, nebo bylo vydání rozšířeno většinou o dvoustránkovou přílohu³².

V roce 1905 byla velikost stránky na výšku 42 centimetrů a na šířku přibližně 30 centimetrů. V dalším roce se velikost Lubiny zmenšila zhruba o 4 centimetry výšky tedy na 38 centimetrů a na šířku měla 28 centimetrů.

Textová část listu byla dělena do tří sloupců oddělených tenkou svislou čarou. Na titulní straně a straně následující se objevovala zhruba v jedné třetině strany tučná vodorovná dělicí čára, přerušovaná do tří částí, kopírovala třísloupcové dělení textu a oddělovala dva texty na titulní straně, které pokračovaly na stranu následující.

Od prvního ročníku byla inzerce minimálně na třech stranách, přičemž jedna z nich byla z poloviny ještě textová a z poloviny inzertní. Inzeráty byly, podobně jako text, členěny do tří sloupců, toto rozdělení nebylo striktní a často docházelo k odchýlkám. Podrobněji se inzertním stranám věnuji v podkapitole inzerce.

3.4.1. Titulní strana

Asi čtvrtinové záhlaví titulní strany bylo věnováno velkému nápisu LUBINA provedeném tučným písmem. V horní části celé titulní strany byly vodorovnou čarou odděleny informace o čísle (nalevo), místo vydání a datum (uprostřed) a číslo ročníku (napravo). V prvním ročníku se objevoval podnadpis *NEODVISLÝ LIST SEVEROVÝCHODNÍ MORAVY*. V druhém a třetím ročníku byl podnadpis rozšířen na *NEODVISLÝ LIST KU HÁJENÍ NÁRODNÍCH POLITICKÝCH A HOSPODÁŘSKÝCH ZÁJMŮ OHROŽENÉHO KRAVAŘSKA, LAŠSKA A VALAŠSKA*. Dále se v záhlaví prvních tří ročníků objevuje odkaz k předchůdci:

³⁰ LUBINA. 11.7. 1908, roč. IV., č. 28.

³¹ LUBINA. 6.10.1906, roč. II., č. 40.

³² např. *Zábavná příloha „Lubiny“*, obsahující delší prozaické humorné texty (LUBINA. 18.4. 1908, roč. IV., čís. 16.)

dříve „PŘÍBORSKÉ A FRENŠTÁTSKÉ NOVINY“, založené Lambertem Marákem. Tato zmínka spolu s nápisem v dolní části záhlaví odděleným vodorovnými čarami, *Orgán občan. klubu „Lípa“ a starostenských sborů okr. příborského a novojického*, mizí ve čtvrtém a pátém ročníku, kdy se také mění podnadpis na *Pokrokový list kraje novojického*. Krátký text o ceně předplatného, sídle redakce a základních informacích se nacházel buďto napravo od titulku LUBINA nebo po jeho stranách. Záhlaví zůstalo jednoduché, bez obrázků nebo složitějších tvarů. K oddělení, nebo zvýraznění jednotlivých částí se využívalo jednoduchých, nebo zdvojených vodorovných čar. (příloha 2)

38. číslo ze 14. října 1905 obsahuje na titulní straně velkým písmem provedený text *Český lide!* zvučí na *Velký tábor lidu*, protestní akci konanou v Příboře. Tato pozvánka zabírá jeden sloupec horního textu titulní strany. V dalším čísle byl text v horní části titulní strany hned pod záhlavím oddělen vodorovnou čarou a zarovnan na střed: „*Český lide našeho kraje! Dostav se v neděli o 3. hod. odpoledne na náměstí v zástupech!*“³³ Po konané akci na titulní straně děkuje prostřednictvím zvýrazněného textu zarovnaného na střed starosta Příbora, Vilém Kubík. Podobné změny titulní strana doznala také v listopadu, kdy se konal další tábor lidu v Příboře.

Na titulní straně se objevovala důležitá oznámení redakce, například výzva k zaplacení předplatného, nebo dvouřádkové texty: „*Podporujte všude a při každé příležitosti národní naše účely.*“³⁴

3.4.2. Grafické prostředky

Týdeník Lubina byl zpracován graficky velmi jednoduše. Obrázky a zdobné prvky se objevovaly pouze v inzerátech, které byly velmi různorodé. Grafika se lišila v každém vydání, někdy redakce použila jeden prvek pro oddělení názvu rubriky, jindy jiný. Grafické prvky nebyly pevně stanovené, takže bylo možné s jejich uspořádáním na stránce experimentovat.

Nejpoužívanějšími grafickými prostředky, v textové části listu, byly různé svislé, či vodorovné, jednoduché, tučné, nebo zdvojené čáry. Jednotlivé rubriky byly odděleny tenkou zdvojenou čarou svrchu a zespoda titulku, který byl zvýrazněn větším písmem. V rubrikových oddílech byly jednotlivé zprávy odděleny tučným, většinou jednoslovným titulkem, který byl součástí textu a nebyl odsazen. V prvních třech ročnících jsou některé texty uvedeny prvním

³³ LUBINA. 21.10. 1905, roč. 1., č. 39.

³⁴ LUBINA. 4.4. 1908, roč. IV., č. 14.

slovem nebo souslovím uvedeným v závorce, kdy jednotlivá písmena mají mezi sebou větší mezery než v následujícím textu.

Inzeráty, které se později objevovaly i v textové části, byly nejčastěji v tučném rámečku a větším písmem.

V 32. vydání z 11. srpna 1906 bylo na titulní straně využito modré a červené tiskové barvy. Text *Proslov ku slavnosti otevření tělocvičny Frenštátského Sokola*. byl ohraničen červenou dvojitou linií s květinovými prvky. V pozadí titulku byl také červenou barvou otištěn zdobný znak Sokola. (příloha č. 7)

3.5. Obsah týdeníku Lubina jako zrcadlo regionálních témat a zájmů

V této kapitole se blíže věnuji obsahu, tématům a inzerci ve zkoumaném periodiku. Ve dvou souhrnných podkapitolách – Témata a rubriky v týdeníku Lubina; Inzerce – popisují obecné charakteristiky společné pro pět zkoumaných ročníků Lubiny. Další dvě podkapitoly jsem rozdělila na období 1905 až 1907, kdy Lubina vycházela v Příboře pod vedením Ondřeje A. Kypra, a na období čtvrtého a pátého. ročníku vycházejících v Novém Jičíně, kdy byl týdeník spjat s osobou Františka Vyhnánka. V těchto dvou podkapitolách se věnuji ukázkám a konkrétním zprávám ze zkoumaných pramenů týdeníku Lubina.

3.5.1. Témata a rubriky v týdeníku Lubina

Týdeník Lubina se zaměřoval na zpravodajství a témata související s českou menšinou v regionu. Rubriky se týkaly kulturních, společenských a politických událostí v regionu a vyzývaly k aktivnímu projevení českého vlastenectví. Základní složkou obsahu listu bylo také místní zpravodajství. Noviny informovaly i o nových zákonech a vyhláškách, prosloveh politiků a událostech v českých spolcích. V Lubině byly publikovány texty o zahraničních událostech a o hospodářských tématech. Objevovaly se ale i konkrétní a často osobní výtky k vedení města, poslancům nebo majitelům továren. Občas se vyskytl text o neobvyklém počasí, výjimkou nebyly ani zprávy bulvárního charakteru, tragédie, nehody či ostré polemiky.

Na titulní straně se pravidelně objevoval delší článek na, z pohledu redakce, důležité téma. Ve spodní části titulní strany v rubrice *Besídka* byly publikovány beletristické, humorné texty, nebo připomínky historických jubileí a zajímavostí. Jednalo se nezřídka o texty převzaté z jiných periodik či knih, tato skutečnost byla uvedena spolu s autorem na začátku textu.

Lubina byla v otázce zařazení a vypouštění rubrik přizpůsobivá. Rozhodování o tom, zda do novin danou rubriku zařadit, záviselo nejspíše na tom, zda byl k dispozici dostatek materiálu pro její obsáhlejší naplnění. Proto nemůžeme mluvit o pevně stanovených rubrikách, ale spíše o těch, které byly v novinách častější nebo se v nich vyskytovaly pouze občas. Navíc nebylo nutné, aby se všechny rubriky objevily v každém vydání novin.

Mezi ty pravidelnější patřila rubrika *Politické zprávy*. se dvěma podrubrikami *Domácí* a *Zahraniční*. Zahraniční zprávy ze vzdálenějších míst se podobaly spíše geografickým zajímavostem, kdy se například krátká zpráva o nepokojích na Haiti stala zároveň vysvětlením toho, kde se ostrov Haiti nachází. A sice, pro čtenářovu představivost stačilo, aby se postavil na náměstí v Novém Jičíně a skrze zeměkouli se propadl. Tak by se ocitl na Haiti, kde právě probíhaly občanské nepokoje.

Z počátku se v Lubině objevovaly rubriky různých typů s titulem Hlídka: Starostenských sborů, Hasičská, Školská, Hospodářská., Zdravotnická., Živnostenská. Další rubriky nesly názvy Denní a různé zprávy, Ze světa nebo Ze soudní síně.

Ke zvláštním rubrikám patřila *Veřejná hovorna.*, za kterou neměla redakce odpovědnost. V druhém čísle z 16.3. 1908 si paní Niklová roz. Balcárková stěžuje a dovolává se nápravy v záležitosti hrobu jejího otce, učitele působícího 35 let v Příboře, který byl rozbořen: „*Hrob otcův zmizel, kříž znovu pozlacený, čerstvou kyticí ozdobený, leží opodál pohozený, v otcově hrobě před několika dny pochován jiný a dcerám dopřáno jen po hřbitově příborském ještě úplně zachovalé kosti otcovy sbírat!*“³⁵

V *Listárně redakce*, která se objevovala téměř v každém vydání, redakce psala vzkazy svým přispěvatelům. Většinou byly označeny pseudonymem, či zkratkou, a šlo o krátké zprávy typu:

„**Pan -x-**, *Děkujeme Vám za ochotu, prosíme o laskavou Vaši součinnost.*

Ostravák. *S tou pokrokovostí jaksi to bledne. Jen aby jim pak nechyběla!*

St. J. *Nehodí se. Věcně pište.*“³⁶

Geograficky rozdělené regionální zprávy se objevovaly v pravidelných rubrikách Příborsko, Frenštátsko, Valašsko, Lašsko, Novojicko, přičemž dílčí zprávy byly označeny buď názvem obce, typicky *Z Kopřivnice*, *Košátka*, *V Příboře*, nebo tématem zprávy: *Úmrtí*, *Osobní*, *Jmenování*.

³⁵ LUBINA. 16.3. 1908, roč. IV., č.2.

³⁶ LUBINA. 13. 6. 1908, roč. IV., č. 24.

3.5.2. Inzerce

Inzerce byla spolu s předplatným hlavním zdrojem příjmů periodika. Konkrétní ceny inzerce se v dochovaných pramenech neobjevují. K ceně inzerce se objevuje zmínka vždy pouze v záhlaví titulní strany: „*Inserty účtujeme levně. Při stálém inserování značná sleva.*“

V pěti zkoumaných ročnících lze vysledovat stoupající trend množství reklamy. Z počátku byly inzeráty hromadně členěny do tří sloupců, na posledních dvou a půl stranách. Členění do tří sloupců nebylo vždy nutností, některé rámečky zabíraly dva sloupce na šířku, jiné pak byly zúžené. Reklamy byly nejčastěji v různorodých zdobných rámečcích a využívaly různých fontů písma, a také obrázků, které se jinde v listu neobjevovaly. Později se reklamní sdělení objevovala také v textové části novin, nebo dokonce v překladu mezi stránkami.³⁷ (příloha č. 8) Ve IV. ročníku se objevuje ve všech zkoumaných výtiscích reklama ve spodní části titulní strany, ve zdobném rámečku je text *Továrna na hliněné zboží Františka Neussera v Klokočově u Příbora*.

Reklamní inzeráty byly objednávány nejčastěji českými firmami, živnostníky a obchodníky. Tyto inzeráty se týkaly propagace výrobků, obchodů, služeb nebo finančních institucí. V novinách se objevovala také oznámení o svatbách, úmrtích, či stěhování. Pár inzerentů hledalo touto cestou vážnou známost za účelem sňatku. Veřejné omluvy či poděkování byly zveřejňovány také v inzertní části. Výjimkou nebyly nabídky prodeje nebo odkupu nemovitostí. (příloha č. 8)

3.5.3. Konfiskace

Všechna periodika na začátku 20. století byla pod dohledem státního zastupitelství a úřadu bezpečnosti. Dozorující orgán měl v případě porušení zákona právo bez náhrady zabavit část, nebo celé vydání listu. Konfiskace byla nejen velkou finanční zátěží, ale také, z pohledu redakce, nespravedlností a úřední šikanou ze strany státu vůči českému obyvatelstvu.

Konfiskace byly většinou označeny na okraji strany větou: *Po konfiskaci druhé vydání*. Případně prázdným místem v textu s nápisem *Zabaveno*. (příloha č. 9)

Z úředních zápisů k týdeníku *Lubina* ve Státním okresním archivu Nový Jičín vyplývá, že na podzim roku 1905 bylo problematických několik textů. Například burcující text *Čechové!*, reagující na policejní násilí proti českému obyvatelstvu, ke kterému došlo na národní manifestaci v Brně, při které zemřel mladý truhlářský dělník František Pavlík. Podobně také

³⁷ LUBINA. 16.3. 1907, roč. III., č. 11.

texty *Do boje!* a *Nadchází den spásy!* byly úředníkem označeny škrtnáním a vykřičníky provedenými modrou pastelkou. (příloha č. 10) Číslo 37. ze 7.10. 1905, ve kterém byly výše zmíněné texty publikovány, mělo být konfiskováno celé, ale jak se dovídáme později: „*Konfiskace ovšem byla ilusorní, jelikož čtenářstvo mělo již dávno svůj časopis v rukou. A kupodivu: nezbořil se stát ani jeho posvátná instituce.*“³⁸

Proti konfiskacím se redakce ohrazuje například v květnovém vydání v roce 1908. „*Naše konfiskace zdají se nám býti už přece trochu podezřelými.*“³⁹ Píše se v rubrice Denní a různé zprávy.

V roce 1908 byly předmětem konfiskace části textů psaných pod pseudonymem *Pravověrný*. Šlo o výměnu názorů a kritiku kopřivnického kněze Martina Chudoby, který své texty publikoval v *Novinách z pod Radhoště*. Zabaven byl například epigram Karla Havlíčka Borovského, k tomu se autor vrací v dalším čísle: „*Pan censor se asi domnívá, že naše ubohá lašská nátura všecko snese. Má-li za to, že prospěje státu a církvi, když zabaví epigram Havlíčkův, jenž je v Praze v souborném vydání Havlíčkových spisů bez vady otištěn [...] ať si pomyslí něco pěkného o sobě.*“⁴⁰ Za autora se v tomto případě postavila i redakce. „*Panu censorovi v Novém Jičíně vzkazujeme, že jeho škrty dáme interpelovati a že obecnstvo se přece dozví, co bylo konfiskováno.*“⁴¹

3.5.4. První tři ročníky Lubiny 1905 až 1907 v Příboře

V této podkapitole se zaměřuji na první tři ročníky týdeníku Lubina, konkrétně na jejich obsah, zvláštnosti, problémy a úspěchy redakce, nebo alespoň na ty, které se odrazily ve zkoumaných pramenech.

Některé texty v týdeníku byly přebrány z jiného periodika. Původní zdroj byl uveden na začátku textu. Redakce neměla nic proti tomu, aby také z jejích textů čerpala další periodika, ale důrazně upozornila listy *Hlasy z Hané* a *Hlasy z Pobečví*, aby vždy uváděli Lubinu jako zdroj. „*Nemáme nic proti tomu, když ten který list z našeho listu něco otiskne, důrazně však žádáme, aby byl vždy uveden pramen.*“⁴²

³⁸ LUBINA. 21.10. 1905, roč. I., č. 39.

³⁹ LUBINA. 9.5. 1908, roč. IV. č. 19.

⁴⁰ LUBINA. 25.7. 1908, roč. IV., č. 29.

⁴¹ LUBINA. 25.7. 1908, roč. IV., č. 29.

⁴² LUBINA. 8.9.1905, roč. I., č. 33.

V 33. čísle z 8.9. 1905 byl otisknut delší text *Mír*. Pojednává o nesmyslnosti válek, jejich finanční nákladnosti a končí provoláním *Pryč s militarismem!*. K tomuto tématu se týdeník vrací opakovaně.

V Brně se na začátku října roku 1905 konala manifestace za zřízení české univerzity. Německé obyvatelstvo ve stejný den svolalo vlastní setkání *Volkstag*. Na schodech Národního domu byl německým četníkem smrtelně raněn mladý truhlářský dělník, František Pavlík. Brněnské události způsobily mezi českým obyvatelstvem na Moravě silnou reakci.

Číslo 37, které následovalo po těchto událostech, vyšlo 7.10. Obsahovalo texty s titulky *Čechové!* nebo *Do boje!*, které poukazovaly na nehoráznost násilí páchaného na českém obyvatelstvu. Byla pořádána sbírka pro rodinu zemřelého Františka Pavlíka a na jeho pomník.

*„Následkem událostí brněnských nahromadila se nám spousta látky, takže nebylo možno pojati ji všechnu v toto číslo. Vynahradíme příště,“*⁴³ píše se v rubrice *Listárna* 37. čísla.

22.10. 1905 se konal jeden ze dvou podzimních táborů lidu v Příboře. Tato manifestace byla zakázána c. k. okresním hejtmanstvím. *„Proti tomuto zákazu učiněny byly pořadatelstvem i českými poslanci kroky odvolací a jest odůvodněna naděje, že tábor ten při vyšších místech povolen bude.“*⁴⁴ Starosta Vilém Kubík vyzýval občany, aby vyzdobili své domy v národních barvách. Tábor lidu byl zakázán, ale *schůze lidu* nakonec úředně povolena byla, ovšem výsledek byl stejný. Podle odhadů redakce se protestního setkání účastnily asi tři tisíce lidí z Příbora a okolí. Starosta Kubík všem zúčastněným na titulní straně *Lubiny* následujícího vydání děkoval.⁴⁵

Výrazným tématem, hojně probíraným na stránkách *Lubiny*, byla reforma volebního práva, která měla zrovnoprávnit širší skupinu obyvatel. V Příboře byl po měsíci svolán další tábor lidu, tentokrát za všeobecné hlasovací právo. *„Do boje přátelé! V neděli nesmí nikdo zůstat doma! Všichni se sejdem na příborském náměstí.“*⁴⁶

Po nedělní regionální demonstraci probíhala v Předlitavsku, v úterý 28.11. 1905, všeobecná stávka dělnictva. Hned ve středu večer vyšlo zvláštní dvoustránkové vydání *Lubiny*, prodávané za 4 h. Obsahovalo zprávy o všeobecné stávce v Příboře. Na náměstí, z balkonu Národního domu, promluvil k asi šestitisícovému zástupu redaktor *Lubiny*, Ondřej Kypr. Poté se průvodem lidé přesunuli před zemskou reálku, a nakonec před továrnu německého továrníka

⁴³ LUBINA. 7.10. 1905, roč. I., č. 37.

⁴⁴ LUBINA. 21.10. 1905, roč. I., č. 39.

⁴⁵ LUBINA. 28.10.1905, roč. I., č. 40.

⁴⁶ LUBINA. 25.11. 1905, roč. I., č. 44.

J. Flusse. Zprávy o průběhu demonstrací z Vídně, Prahy, Moravské Ostravy, Olomouce i Brna byly v závorce označeny jako *telefonické*.⁴⁷

Svolání demonstrací *veřejné schůze lidu*, naplánovaných během prosince v několika obcích regionu, se objevilo ve 45. vydání 2.12. Na programu byly tři hlavní body – všeobecné volební právo, výsledky generální stávky a volby do moravského sněmu, na základě panovníkem schválené volební reformy.⁴⁸

V příloze k č. 48 z 23.12. v textu *Vážený příteli* redakce vyzývá čtenáře, aby pravidelně posílali texty ze své obce, rozšiřovali Lubinu mezi své známé a do přiložené tabulky vyplnili jména a adresy potenciálních odběratelů, tuto tabulku odstříhli a poslali zpět do redakce.

Výraznými tématy II. ročníku byla reforma manželského práva, která měla usnadnit rozvody, dále volby do Moravského zemského sněmu, podle schválené reformy volebního práva, a také spory mezi redakcí a novým starostou Příbora Františkem Wuschkem a jeho podporovateli.

Kritice osoby Františka Wuschkeho se věnovalo mnoho textů, ještě když byl na pozici předsedy školského výboru. V březnovém čísle z roku 1906 je na titulní straně článek *Příborské poměry*⁴⁹. Texty o složité situaci na příborské radnici se objevily v několika moravských listech. *Moravská orlice*, *Pozor* i *Lidové noviny* informovaly o střídání na pozici starosty města. Lubina otiskla článek vydaný v pražském *Čase*, kde je František Wuschke, usilující o starostenský úřad, vykreslen, jako prospěchář a intrikář. „*Po resignaci p. Pokorného zvolen sice p. notář Kubík, ale tento odchází z Příbora a tu opět nutná volba nová. A. Wuschke vidí, že jablko je už zralé, a tedy chutě po něm sahá.*“⁵⁰ Poslanec Edvard Parma z nedalekého Frenštátu pod Radhoštěm veřejně podporoval Františka Wuschkeho a vyzdvihoval jeho zásluhy na stránkách týdeníku *Radhošť*, proti kterému se redakce Lubiny často vymezovala. Parma žaloval redaktora Kypra pro urážku na cti hned několikrát. „*V návrhu žaloby se praví, dr. Parma cítí se býti dotčen na cti tím, že bylo mu řečeno, že vědomě klame českou veřejnost, které vypravoval o velikém vlastenectví Frant. Wuschkeho.*“⁵¹ Wuschke nastupoval na radnici po notáři Vilému Kubíkovi, který často do Lubiny přispíval pozvánkami na protestní schůze lidu a aktivně se zasazoval o český ráz města. Těžiště kritiky osoby Františka Wuschkeho bylo v jeho pokrytectví a prospěchářství. Podle redakce byl *Němcem přebarveným na Čecha*. Ačkoliv se

⁴⁷LUBINA. 29.11. 1905, roč. I., zvláštní vydání

⁴⁸ LUBINA. 2.12.1905, roč. I., č. 45.

⁴⁹ LUBINA. 3.3.1906, roč. II., č. 9.

⁵⁰ tamtéž

⁵¹ též tamtéž

při snaze o získání přízně českého obyvatelstva činil, udržoval blízké kontakty s bohatými německými obyvateli, a dokonce měl donášet na c. k. okresní hejtmanství. Časopis *Radhošť* se Wuschkeho zastává a vyzdvihuje jeho zásluhy. Dokonce se objevilo tvrzení, že časopis *Lubina* není založen za jiným účelem než „*aby hanobil a ostouzel p. Wuschkeho.*“⁵²

Redakce se obracela na své čtenáře v delším textu *Čtenářům*. Apelovala na řádné placení a také žádala o zaslání zpráv, čímž měl být chod redakce značně usnadněn. Redakce otevřeně podporovala pokrokové hnutí. A už neapelovala na Čechy všeobecně, ale na Čechy pokrokové. „*...do očí byl nám ze strany klerikálů a lidí zpátečnických vypovězen boj. Podstoupili jsme jej s nadšením v pevné víře, že pravda námi hlásána přece zvítěziti musí, tak jako noc dnu, tma světlu, ustoupiti musí.*“⁵³ Redakce dále psala o důležitosti podpory a spolupráce všech pokrokových lidí. „*Neplaticí odběratel škodí listu více než všichni klerikálové a nepřátelé Lubiny.*“⁵⁴

Skrze 30. číslo roku 1906 svolává Sdružení pokrokových lidí v Příboře *Velkou protestní schůzi lidu*. Na programu byl případ středoškolského učitele Karla Judy a klerikalismus. Kauza učitele Karla Judy se týkala jeho příspěvku v katalogu k výstavě abstraktního malíře Františka Kupky. „*...nikdy nebylo a není náboženství lidské nic jiného než řemeslo, než obchod. Nikdy nešlo za ideály božskými, nýbrž za světským úspěchem...*“⁵⁵ Juda se stal terčem klerikálního tisku za znevažování náboženství. Karel Juda byl středoškolským profesorem v Novém Městě na Moravě, Prostějově, poté měl být za trest přeložen na reálku v Příboře a nakonec se odstěhoval do Prahy. V *Lubině* se psalo: „*Vítáme prof. Judu do Příbora s radostí, poněvadž jsme plně přesvědčeni, že mládež jemu svěřenou bude vychovávat v duchu pokrokovém [...]* *Jen více takových lidí nám pošlete do Příbora – budeme vám za to vděčnými.*“⁵⁶

⁵² LUBINA. 11.11.1905, roč. I., č. 42.

⁵³ LUBINA. 4.8.1906, roč. II., č. 31.

⁵⁴ tamtéž

⁵⁵ Lutinov contra Juda. Prostějov: K. Dostál, 1906, s. 4. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:d1b94dc0-03ab-11e3-9439-005056825209>

⁵⁶ LUBINA. 4.8.1906, roč. II., č. 31.

Koncem roku 1906 se konaly volby do Moravského zemského sněmu podle reformovaného volebního systému, do kterého se mohla zapojit širší vrstva obyvatelstva. Příloha Lubiny k číslu 42 z 20.10. obsahovala volební program pokrokové strany. Témata jako české školství, rovnoprávnost žen a mužů, péče o dělnictvo sociálním zákonodárstvím, samostatnost českých zemí skrze jazykovou a národnostní rovnoprávnost v rámci říše, byly v seznamu stranických priorit. Na kandidátní listině se za volební okrsek č. 10 neúspěšně ucházel o místo v Moravském zemském sněmu Mudr. Adolf Hrstka, dřívější majitel týdeníku Lubina.

Redaktor Ondřej A. Kypr byl zřejmě aktivním účastníkem a tvůrcem veřejného života. Když z Příbora odcházel, bylo mu 25 let. Promlouval na příborských táborech lidu, protestních lidových schůzích, ale i na spolkových setkáních například ženského sdružení Světla. Na konci roku 1905 založil *Sdružení pokrokových lidí v Příboře*.

V jediném dochovaném čísle III. ročníku ze 16. března roku 1907 se píše o předvolání redaktora Kypra k soudu, kvůli neshodám s cenzurním úředníkem o povinné odevzdávání výtisku ke kontrole.

Svou deklarovanou vzdělávací funkci naplňoval týdeník mimo jiné texty *O velikost a vzdálenosti slunce, země a měsíce, O složení lidského těla* nebo *O mechanismu bouřek*. Obsáhlý článek o nakažlivých nemocech s informacemi o tom, jak se projevují například spalničky, černý kašel, nebo tyfus, přináší také podrobné informace, jak postupovat v případě nákazy.

Týdeník se věnoval také poměrům v továrnách a upozorňoval na nespravedlnosti proti dělnictvu. Zpráva o nevhodném chování dozorce v továrně p. Mandlera, který mladé pracující muže pohlavkoval a ukládal pokuty až 1 K, i když vydělávali 70 h denně, byla doplněna výzvou majiteli k nápravě.⁵⁷

List také opakovaně upozorňoval na nepořádek v ulicích města Příbora. *“Kolikráte již bylo upozorňováno v našem listě na trpěné nepořádky v našich ulicích, ale slavné představenstvo obce, jakoby svévolně, úplně ignoruje naše stížnosti a tyto zlořády snášenlivě trpí.”*⁵⁸ Jednalo se zejména o znečištěné veřejné záchody, vyvážení hnoje během dne, kdy zápach obtěžoval spoluobčany města, špatné osvětlení, prašné cesty, nebo *rychlou jízdu automobilů, cyklistů a jiných kolečkářů v úzkých uličkách Příbora*.

⁵⁷ LUBINA. 2.9.1905, roč. I., č. 32.

⁵⁸ LUBINA. 25.8.1906, roč. II., č. 34.

Reklamní text *Dobrá rada čtenářům novin* popisuje příruční knihu na novinové výstřižky, rozdělenou podle různých oblastí: „*nákupní prameny, rady pro domácnost, kontakt na odborníky, vyhlédnuté inzeráty,*“ spolu s informacemi, kde si novinovou knihu objednat.

Objevovaly se ale i ryze praktické rady a doporučení. Když bylo v září roku 1905 prováděno kolem Štramberka vojenské cvičení, bylo vydáno upozornění, že se v restauraci u štramberské Trúby bude kromě obvyklého piva čepovat i plzeňský prazdroj. „*Dovolujeme si tedy naše strategy v civilu na tuto příznivou okolnost upozorniti.*“⁵⁹

V dubnu roku 1907 se v Lidových novinách objevil inzerát s nápisem REDAKTOR: „*k vedení pokrokového týdeníku na Moravě se přijme. List se popřípadě přenechá za mírných podmínek. Žadatelé udejtež dosavadní svoje působení, jakož i zda a jak velký obnos by složití mohli. Nastoupiti dlužno nejpozději 1. května t.r. Dotazy a přihlášky přijímá O. Kypr, redaktor v Příboře.*“⁶⁰ (příloha č. 5) Ondřej Kypr se přesunul do Jihlavy. Nejspíše Lubinu odkoupil knihtiskař František Vyhnánek z Nového Jičína. Přímý pramen se nedochoval, ale jelikož se na začátku roku 1908 v Lubině píše o přesunu redakce do Vyhnánkovy knihtiskárny, a nikoliv o změně majitele a redaktora, zdá se být odkoupení týdeníku Vyhnánkem už v roce 1907 velmi pravděpodobným.

3.5.5 Lubina v letech 1908 a 1909 v Novém Jičíně

V roce 1908 se redakce zkoumaného periodika přesunula do Nového Jičína. Knihotiskárna Františka Vyhnánka sídlila na Mlýnské ulici, v domě číslo 4. Samotný přesun s sebou přinesl technické komplikace. Druhé číslo IV. ročníku, ve kterém se o novém místě vydávání píše, vyšlo až 16. března s poznámkou na spodní části titulní strany „*Pro technické překážky číslo opozděno.*“

Na titulní straně se v tomto období pravidelně objevovaly krátké básničky satirického charakteru. Novinkou na titulní straně byla také pravidelná reklama na továrnu na hliněné zboží Františka Neussera, v Klokočově u Příbora, provedená ve zvýrazněném rámečku přes celou šířku strany.

⁵⁹ LUBINA. 2.9.1905, roč. I., č. 32.

⁶⁰ Lidové noviny. Brno: Vydavatelské družstvo Lidové strany v Brně, 15.4.1907, 15(103, večerní vydání), s. 7. ISSN 1802-6265. Dostupné také z: <https://digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:b49eb68b-435e-11dd-b505-00145e5790ea>

Tematické a formální směřování týdeníku se po přesunu dramaticky nezměnilo. Lubina deklarovala své směřování v textu o přesunu redakce. „*Spoléhajíc se na dosavadní přízeň P.T. pp. odběratelů a přátelů, jsme přesvědčeni, že i v novém působišti, jakožto v ústředí celého našeho kraje, i na dále nám zachována bude. Neboť snaha naše směřuje k tomu, abychom z „Lubiny“ utvořili list, v němž by uplatňovaly se snahy celého novojického kraje.*“⁶¹

Zhruba po měsíci, v textu *Zvědavým prohlašujeme*⁶² redakce píše, „*že Lubina není zaprodána, prosí přátele z Příborska, Novojicka, Frenštátska, Místecka i Ostravska, aby zasílali informace o všech význačných událostech v obcích.*“

Výjimkou nebyly ani výměny názorů. Mezi ty osobnější patřila výměna názorů, později spíše snaha usvědčit protivníka z nepravdy a nedostatku intelektu, mezi pseudonymem *Pravověrný*, který své texty publikoval v Lubině, a kopřivnickým knězem Martinem Chudobou, který své polemiky zveřejňoval v listu *Noviny z pod Radhoště*. Spor se vlekl v několika číslech, pro ilustraci přikládám úvod textu z 6.6. 1908: „*Občan Chudoba už po dvakráte se zřejmou radostí poznamenává, že »Pravověrný« ztratil při podpisu střed⁶³ své bytosti a s ním prý logiku. On soudí o tom středu a o logice v něm dle sebe. Každý řádný farář (a tím Martin kdysi také bude), má uprostřed svého hříšného těla důkladné těžiště, a to je sídlem jeho soudnosti dle slov písma: »Blahoslavení chudí duchem«, s prstonárodním dodatkem »neboť oni myslí bř...m«.*“ Právě části těchto textů byly několikrát konfiskovány.

Ve zprávách z Příbora se často objevovaly kritické texty vůči neehospodárnému počínání a německosti starosty Franze Wuschkeho. V červenci 1908 navštívil region, ve kterém byl zvolen poslancem Říšské rady Tomáš Garrigue Masaryk. Tato návštěva sestávající ze série přednášek a setkání s místními, se odrazila v několika textech ve zkoumaném listu.

Text *Pro lepší budoucnost národa!* informuje o protialkoholních snahách ve společnosti a propojuje zdravotní škodlivost alkoholu s otázkou „zdraví národa“, udává dopady nadměrné konzumace alkoholu na hospodářství. „*Po celém vzdělaném světě šíří se mohutné hnutí abstinenci. Miliony lidí ze všech národů a vrstev zřikají se dobrovolně požívání alkoholních nápojů a usilují o zavedení protialkoholních zákonů.*“⁶⁴

Oproti tomu o dva měsíce později 15. 8. Lubina vydala text převzatý z Hospodářského listu *Zužitkování švestek pálením slivovice*. s podrobným návodem.

⁶¹ LUBINA. 16.3. 1908, roč. IV., č.2.

⁶² LUBINA. 11.4. 1908, roč. IV., č. 15.

⁶³ Někdy při podpisu autor použil zkratky pseudonymu ve formě P–ý.

⁶⁴ LUBINA. 13.6. 1908, roč. IV., č. 24.

V srpnových číslech IV. ročníku týdeníku *Lubina* bylo výrazně zastoupeno téma školství. Noviny se věnovaly potřebám českých škol a jejich pozici v regionu. Kritizovaly také české obyvatele, kteří nedbali na to, aby jejich děti docházely do české školy. Titulky jako "*České dítě patří do české školy!*" ilustrují důraz, který noviny na tento problém kladly.

V dochovaných pramenech IV. ročníku se objevilo několik příloh listu. Příloha *Pravda*, nacházející se v druhém čísle, obsahovala texty o poměrech v církvi a kritiku klerikalismu. Ačkoliv bylo ve zdobném záhlaví uvedeno, že vychází každý pátý týden, jako příloha *Lubiny* už se neobjevila. Vydání z 18.4. 1908 obsahuje dvoustránkovou přílohu *Zábavná příloha „Lubiny“ čís. 16*. Ta obsahovala delší humorné texty. Příloha 23. čísla z 6.6. 1908 se věnovala umělci Františku Bílkovi a jeho výstavě v Praze, byla doplněna o vesnickou povídku *Ďábel Antonína Šuberta*. Objevilo se ještě několik dalších příloh, ty však nebyly nijak tematicky specifické a šlo o rozšíření vydání dalšími zprávami z regionu. Příloha k 32. číslu byla uvedena větou „*obvyklé zprávy, pro mnoho práce v knihtiskárně, bylo minulé číslo zkráceno...*“⁶⁵

Z roku 1909 se dochovala pouze tři dubnová vydání, a sice čísla 10, 11 a 12. Několik zmínek o umělém jazyku esperanto se objevilo v 10. čísle ze 3.4. 1909. Není jisté, zda šlo o nadšence z řad dopisovatelů, nebo o zájem redakce. Jednalo se o zprávu ze Svazu českých esperantistů, kteří vydávají edici *Knihovna českých esperantistů*, informace o využití esperanta jako mezinárodní řeči policie a zpráva o prodeji kraslic družstva „*Záduha*“ s esperantským nápisem „*Gojan paskon!*“ (*Veselé Velikonoce*).

Nový Jičín byl oproti Příboru městem spíše německým, se silnou základnou německých továrníků, proto se redakce nemohla opírat o přílišnou podporu místních. Často kritizovala působení německého listu *Volkszeitung*. Došlo k napadení redaktora, k čemuž se ale objevuje jen krátká zpráva „*V Jiřikově vidění octli jsme se, jdouce [...] z Besedy domů; octnuvše se na pokraji Mlýnské ulice, dostal redaktor Lubiny klackem přes záda...*“⁶⁶ Tudíž šlo spíše o náhodný incident. Autor píše, že šlo o studenty. „*Jeden z nich octl se náhodou v mlýnském potoku, nehlubokém – ale mokrý byl přece.*“⁶⁷

⁶⁵ LUBINA. 15.8. 1908, roč. IV., č. 32.

⁶⁶ LUBINA. 12.9. 1908, roč. IV., č. 36.

⁶⁷ LUBINA. 12.9. 1908, roč. IV., č. 36.

Poslední číslo vyšlo s datem 17.4. 1909. Na konci byl přiložen oboustranně potištěný list, na výšku asi o dva centimetry kratší než byl obvyklý formát periodika. Na jedné straně byl nekrolog ve tvaru velkého kříže s nadpisem „Redaktor „Lubiny“ František Vyhnánek mrtev!“ Na straně druhé byl pak text redakce „*K laskavému povšimnutí všem ct. čtenářům!*“ a v tučném dvojitou čarou provedeném rámečku *Díkuvzdání rodiny Vyhnánkovy.* (příloha č. 11)

V podkapitole o Františku Vyhnánkovi jsem zmiňovala nesrovnalosti s přesným datem jeho úmrtí.⁶⁸ V textu redakce autor psal o vleklé nemoci, která vydavatele a odpovědného redaktora poutala od začátku roku 1909 na lůžko, a vyzdvihoval práci Vyhnánka pro vzdělanost v regionu: „*...jemu jako redaktoru a vydavateli Lubiny nejednalo se jen o udržení obchodní rovnováhy, nýbrž, aby krajinským časopisem Lubinou, z jehož vydávání měl vlastně více škody než zisku, docílil oné kýžené vzdělávací úrovně na Kravařsku.*“ (příloha č. 11)

Text ale také oznamoval prozatímní ukončení působení, jelikož se nepodařilo najít mezi českou inteligencí nástupce odpovědného redaktora. Vyzýval ke svolání české menšiny a intenzivnímu hledání odpovědného redaktora, „*...aby časopis Lubina, který jste svého času pomohli získati pro místní českou menšinu, mohl vycházeti dále a nemusel odumříti i s jeho bývalým redaktorem! – Jinak sami zůstanete zodpovědnými celé krajinské veřejnosti za tyto smutné následky!*“ (příloha č. 11)

To se v novojičínské české menšině nepovedlo a regionální list s názvem Lubina se objevil znovu, o čtyři roky později, ve Frenštátě pod Radhoštěm.

⁶⁸ Ve zprávě časopisu *Čas* bylo datum 18.4., ale v závěrečném textu redakce bylo uvedeno až 20. dubna.

Závěr

V bakalářské práci jsem se zaměřila na regionální periodikum vycházející mezi lety 1905 a 1909. Týdeník Lubina byl všeobecným česky psaným listem, který se věnoval regionálnímu zpravodajství. Byl v něm však zřetelný agitační charakter, zejména v souvislosti národnostních sporů v Rakousko-Uhersku.

Stručný vývoj regionu kolem města Příbora, pro který týdeník vycházel, jsem zařadila do první poloviny práce. Příbor, ve kterém byl týdeník založen, byl ve zkoumaném období považován za převážně české město. Naopak po přesunu do Nového Jičína se redakce ocitla v německém prostředí.

V historicko-kontextuální části jsem popsala politickou situaci česky psaného periodika v habsburské monarchii. Snažila jsem se přiblížit širší souvislosti a společenskou atmosféru na začátku 20. století. Důležitou součástí práce bylo také přiblížení právních předpisů, v jejichž rámci mohl týdeník Lubina vycházet.

V třetí kapitole jsem analyzovala dochované prameny. Necelých pět ročníků týdeníku Lubina jsem v obsahové části rozdělila na dvě podkapitoly. V jedné podkapitole jsem popsala stěžejní témata a události odrážející se na stránkách listu v období mezi lety 1905 až 1907. Tyto první tři ročníky vycházely v Příboře a nejvýraznějším redaktorem a později i vydavatelem byl Ondřej A. Kypr. V druhé podkapitole se věnuji období 1908 a 1909, kdy týdeník vedl František Vyhnánek v Novém Jičíně. Součástí této části byl také popis týdeníku z formálního hlediska. Sledovala jsem počet stran, využití grafických prvků nebo například změny na titulní straně. Dalšími zkoumanými oblastmi byly periodicita, prodej týdeníku, inzerce nebo úřední konfiskace.

Historická část práce vytvořila prostor pro lepší porozumění obsahu a formě zkoumaného listu. Cíl práce, kterým byla charakteristika regionálního týdeníku Lubina, tak byl naplněn.

Tato práce má význam jako střípek skládačky do regionální historie. Další výzkum by mohl například srovnat německy a česky psaná regionální periodika a jejich vzájemné vztahy.

Seznam literatury

BAKALA, Jaroslav, Adolf TUREK, Karel CHOBOT a Jaroslav ZEŽULČÍK. *Okres Nový Jičín: Místopis obcí, 1. svazek*. Nový Jičín: Okresní úřad, 1996.

BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. 2., upravené a doplněné vydání. Praha: Grada, 2019, 456 s. ISBN 978-80-271-0553-3.

BENEŠ, Josef. *Ač zemřeli ještě mluví: Medailony českých katolických vlasteneckých kněží*. Praha: Česká katolická charita, 1964. 449 s. S. 426–432.

BOROVÍČKA, Michael. *Velké dějiny zemí Koruny české*. Svazek XII.b, 1890-1918. Praha: Paseka, 2013, 828 s., [24] s. obr. příl. ISBN 978-80-7432-293-8.

HROCH, Miroslav. Přímá a nepřímá metoda. BAJCUROVÁ, Tamara, Miroslav HROCH a Josef BARTOŠ. *Úvod do studia dějepisu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985, s. 204-207.

CHOBOT, Karel, ed. *Piaristé v Příboře: sborník příspěvků z odborného symposia 300 let piaristického gymnázia v Příboře, konaného 1.-3. června 1994*. Nový Jičín: Státní okresní archiv, 1995, 327 s.

JUROK, Jiří, Stanislava KOVÁŘOVÁ, Lubomír LOUKOTKA, Jiří URBANEC a Bohumil VLACH. *Dějiny města Příbora*. 2.vyd. Nový Jičín: Město Příbor, 2002. ISBN 80-238-9641-9.

KARBANOVÁ, Petra. *Periodický tisk Frenštátu pod Radhoštěm v 1. polovině 20. století*. Praha, 2017. 130 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce Doc. PhDr. Jiří Knapík, Ph.D.

LOUKOTKA, Lubomír. *Dějiny Příbora v datech*. Příbor: Městský úřad Příbor, 2000.

MACURA, Vladimír. *Znamení zrodu a české sny*. Praha: Academia, 2015, 658 s. Vybrané spisy Vladimíra Macury, 1. ISBN 978-80-200-2506-7.

PETER, Václav a Lubomír LOUKOTKA. *Procházka starým Příborem: Příbor na dobových pohlednicích*. Příbor: Vape, 1998.

PODIVEN, Milan OTÁHAL, Petr PITHART a Petr PŘÍHODA. *Češi v dějinách nové doby: 1848-1939*. [Beroun]: Machart, 2020, 575 s. ISBN 978-80-7656-000-0.

Internetové zdroje

ANDERLE, Petr. OSOBNOST: První doktor, který se uměl kochat. *Neviditelný pes* [online]. 11.5. 2016 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z:

https://neviditelnypes.lidovky.cz/spolecnost/osobnost-prvni-doktor-ktery-se-umel-kochat.A160509_204806_p_spolecnost_wag

Historie statistiky v Čechách do roku 1918. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2023-03-14].

Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/historie_statistiky_v_zechach_do_roku_1918

Karel Jaroslav Maška: Život v Novém Jičíně a objevy ve Štramberku. *Muzeum Šipka Štramberk* [online]. [cit. 2023-02-14]. Dostupné z:

<https://www.muzeumnj.cz/stramberk/odborna-cinnost/clanky/karel-jaroslav-mask>

Muzeum Novojičínska a Státní okresní archiv Nový Jičín. Karel Kryl starší. *Galerie osobností města Nového Jičína* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z:

<https://galerieosobnosti.muzeumnj.cz/karel-kryl-starsi>

NĚMEC, Václav, SURÝ, Jan, ed. Rakouská monarchie v druhé polovině 19. století. *Dějepis.com* [online]. [cit. 2022-11-25]. Dostupné z:

<https://www.dejepis.com/ucebnice/rakouska-monarchie-v-druhe-polovine-19-stoleti/>

Nový Jičín. In: Český statistický úřad. Historický lexikon obcí České republiky - 1869–2011: III. Počet obyvatel a domů podle krajů, okresů, obcí, částí obcí a historických osad / lokalit v letech 1869–2011 [online]. Český statistický úřad, 2015 [cit. 2023-03-14]. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/documents/10180/20537734/130084150804.pdf/d892ce21-0191-4aa5-a3f9-9c35fec98294?version=1.2>

ZACH, Aleš. O. Kypr. *Slovník českých nakladatelství 1849 - 1949* [online]. [cit. 2023-04-07].

Dostupné z: <https://www.slovník-nakladatelství.cz/nakladatelství/o-kypr.html>

Prameny

LUBINA – I. ročník 1905, čísla: 6, 7, 16, 31–34, 38–40, 42–47, 49

LUBINA – II. ročník 1906, čísla: 7, 9, 11, 17, 23, 25, 28–32, 34, 35, 39, 40, 42, 48

LUBINA – III. ročník 1907, číslo 11

LUBINA – IV. ročník 1908, čísla: 2, 12–43, 45

LUBINA – V. ročník 1909, čísla: 2–4, 10–12

Vědecká knihovna v Olomouci, sign. III 62.612, *Lubina: neodvislý list severovýchodní Moravy: orgán občanského klubu Lípa a starostenských sborů okr. příborského a novojičického, Příbor 1905–1909*; URL záznamu v online katalogu: https://aleph.vkol.cz:443/F?func=direct&doc_number=000226769&local_base=SVK01&format=999

Státní okresní archiv Nový Jičín, sign. N/A, dislokace A/7/1 ; A/8/2, *Lubina : Neodvislý list severovýchodní Moravy, Příbor, 1905-1913*; URL záznamu v online katalogu: https://knihovna.archives.cz/arl-zao/cs/detail-zao_us_cat-jj1738421356-Lubina/

Citované prameny

1. LUBINA. 2.9.1905, roč. I., č. 32.
2. LUBINA. 8.9.1905, roč. I., č. 33.
3. LUBINA. 7.10. 1905, roč. I., č. 37.
4. LUBINA. 14.10. 1905, roč. I., č. 38.
5. LUBINA. 21.10. 1905, roč. I., č. 39.
6. LUBINA. 28.10.1905, roč. I., č. 40.
7. LUBINA. 11.11.1905, roč. I., č. 42.
8. LUBINA. 25.11. 1905, roč. I., č. 44.
9. LUBINA. 29.11. 1905, roč. I., zvláštní vydání
10. LUBINA. 2.12.1905, roč. I., č. 45.
11. LUBINA. 30.12. 1905, roč. I., č. 49.
12. LUBINA. 3.3.1906, roč. II., č. 9.

13. LUBINA. 4.8.1906, roč. II., č. 31.
14. LUBINA. 25.8.1906, roč. II., č. 34.
15. LUBINA. 6.10.1906, roč. II., č. 40.
16. LUBINA. 16. 3. 1907, roč. III, č. 11.
17. LUBINA. 16.3. 1908, roč. IV., č. 2.
18. LUBINA. 4.4. 1908, roč. IV., č. 14.
19. LUBINA. 11.4. 1908, roč. IV., č. 15.
20. LUBINA. 18.4. 1908, roč. IV., čís. 16.
21. LUBINA. 2.5. 1908, roč. IV., č. 18.
22. LUBINA. 9.5. 1908, roč. IV. č. 19.
23. LUBINA. 13. 6. 1908, roč. IV., č. 24.
24. LUBINA. 11.7. 1908, roč. IV., č. 28.
25. LUBINA. 25.7. 1908, roč. IV., č. 29.
26. LUBINA. 15.8. 1908, roč. IV., č. 32.
27. LUBINA. 12.9. 1908, roč. IV., č. 36.
28. LUBINA. 17.4. 1909, roč. V., č. 12.
29. Moravská orlice. Družstvo Moravské orlice, 1.3.1907, 45(50), s. [3]. ISSN 1803-117X. Dostupné také z: <https://digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:8ce7a1f0-b72f-11de-9169-000d606f5dc6>
30. Lidové noviny. Brno: Vydavatelské družstvo Lidové strany v Brně, 15.4.1907, 15(103, večerní vydání), s. 7. ISSN 1802-6265. Dostupné také z: <https://digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:b49eb68b-435e-11dd-b505-00145e5790ea>
31. Slovácké noviny. Uherské Hradiště [Ungarische Hradisch], 1907(30), s. [3]. Dostupné také z: <https://www.digitalniknihovna.cz/cdk/uuid/uuid:59e9bc70-e9b9-11e5-ae58-90b11c419e63>
32. Moravská orlice. Družstvo Moravské orlice, 15.1.1905, 43(12), s. [3]. ISSN 1803-117X. Dostupné také z: <https://digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:ee79a160-004b-11df-9bdd-000d606f5dc6>

Seznam příloh

Příloha č.1: Seznam českých obchodníků z prvního dochovaného čísla Lubiny ze 4.3. 1905

Příloha č.2: ukázka záhlaví titulních stran zkoumaného periodika

Příloha č. 3: spory o hlasovací právo odrážející se ve zkoumaném týdeníku v listopadu roku 1905

Příloha č. 4: *Zpráva časopisecká* o založení týdeníku Lubina v Moravské Orlici

Příloha č. 5: Inzerát o prodeji v Lidových novinách

Příloha č. 6: upozornění na zaplacení předplatného z prvního a čtvrtého ročníku Lubiny

Příloha č. 7: sokolský proslov grafika a barvy

Příloha č. 8: ukázka inzerce

Příloha č. 9: konfiskace

Příloha č. 10: z úřední složky ve Státním okresním archivu Nový Jičín, poznámky úředníka

Příloha č. 11: Smrt Františka Vyhnánka, konec Lubiny

Přílohy

Příloha č.1: Seznam českých obchodníků z prvního dochovaného čísla Lubiny ze 4.3. 1905

Podporujte naše snaživé české obchodníky a živnostníky!

ADRESÁŘ.

Doporučujeme P. T. pánům čtenářům, přátelům listu a příchozím do **Příbora** následující firmy, jako snaživé závody.

Bartoš Josef, 16., <i>holič a kadeřník</i> v Příboře, prosí o další přízeň a upozorňuje na známou čistotu a solidnost závodu svého. Beneš Julius, 10., <i>zakrál</i> v Příboře, Ptánská ul. č. 236 proti lékárně, odporučuje závod svůj, v něm vždy lze obdržeti velmi lahodné cukrovinky, výtečné košátky a dorty nejlepší jakosti. Čiště zakázky ku svatbám, křtinám, jmeninám a pod. vždy co nepečlivěji a levně vyřídíme. Braun Josef, 7., <i>krejčl</i> v Příboře, Nádražní ul. 417, upozorňuje P. T. obecnostvo na velký závod svůj a prosí o hojnou přízeň. Břežný František, 11., <i>krejčl</i> ve Vesce u Příbora, upozorňuje na závod svůj a prosí o vzácnou přízeň. — Rychlá a vzorná obsluha. Dvořák Dominik, 18., ve Volného ulici, doporučuje své stavební a galantní <i>klempířství</i>, jakož i provádění krytby střech plechem i lepenkou. Úředně oprávněný zářizovatel vodovodů. Haura Karel, 11., <i>holič a kadeřník</i> v Příboře, Míst. ul. čís. 282 doporučuje nově zařízenou holíčskou síň. Huňka Josef, 18., <i>krejčl</i> v Drholci u Příb., nabízí se k správnému a rychlému provedení zakázek. Klauda František, 19., <i>holič a kadeřník</i> v Příboře, ubezpečuje P. T. obecnostvo své zákazníky nejvzornější obsluhou. Löffelmann Jan, 10., <i>papírnický obchod</i> v Příboře na náměstí, doporučuje veškeré papírnické a školní potřeby, jakož i galantní zboží za ceny nejlevnější. Macháček Alois, 8., <i>krejčl</i> v Příboře, nabízí se ku nejsprávnějšímu a nejlevnějšímu provedení všech zakázek.	„Lubina“ 19., doporučuje se k inserování nejvýhodnějšímu za ceny nejmírnější. Rára Vojtěch, 7., <i>krejčl</i> v Příboře na náměstí, nabízí se k řádnému, moderním požadavkům odpovídajícímu provedení všech druhů oděvu pro pány. — Obsluha rychlá. Richter Jan, 20., <i>knih- a kamenotiskárna</i>, návštěvní a reklamní ústav, doporučuje se přízni P. T. obecnostva z Příbora a okolí. Sasin František, 14., <i>soustružník</i>, Švédská ulice, upozorňuje na závod svůj a doporučí se přízni P. T. obecnostva. Šitavanc Jakub, 17., <i>knihal</i> v Příboře, prosí o ctěnou přízeň a zakázky, které v době nejkratší nejsolidněji provede. Talpa Josef, 19., <i>obuvník</i> v Příboře (Benátky), doporučuje P. T. obecnostvu obuv všeho druhu, již zhotovuje úhledně a trvanlivě dle vzorů nejnovějších. Tichánek Josef, 16., <i>malíř</i>, nabízí se k nejdokonalejšímu provedení všech zakázek do oborů toho spadající za ceny nejlevnější. Václavek Jan, 19., <i>holič a kadeřník</i> v Příboře, Náměstí, doporučuje svůj závod k hojně návštěvě. Obsluha rychlá! Zajíc Jan, 10., <i>zámečnický mistr</i> v Příboře, nabízí se ku provedení veškeré stavební a plechové práce železné konstrukce, přístroje ku pražení kávy a sládu, hospodářských strojů a sích oprav, decimálních vah, obstarává patentní kominové násady pro zvýšení tahu. — Práci stroje s pítou parou, atd. atd.

Příloha č.2: ukázka záhlaví titulních stran zkoumaného periodika

Číslo 46. V Příboře 8. prosince 1905. Ročník I.

LUBINA

dříve „PŘÍBORSKÉ a FRENŠTÁTSKÉ NOVINY“, založené Lambertem Marákem.

NEODVISLÝ LIST SEVEROVÝCHODNÍ MORAVY.

Orgán občan. klubu „Lípa“ a starostenských sborů okr. příborského a novojického.

Vychází každý pátek s datem sobotním. Redakce, administr. a expedice v Příboře. - Předplatné i s poštovným na celý rok 6 kor., na půl roku 3 kor., na čtvrt roku 1 kor. 50 hal. Jednotlivá čísla po 10 hal. - Dopisy přijímáme jen vyplacené. - Rukopisů nevracíme. - Inseraty účtujeme levně. Při stálém inserování značná sleva. — Splatno a žalovatelné v Příboře.

Číslo 17. V Příboře, 28. dubna 1906. Ročník II.

LUBINA

Redakce i administrace v Příboře. Předplatné i s poštovným: na celý rok 6 K, na půl roku 3 K, na čtvrt roku 1 K 50 h. Kdo doplácí, platí za celý rok o 1 K, za půl roku o 50 hal., za čtvrt roku o 25 hal. více. Inseraty účtujeme levně. Splatno a žalovatelné v Příboře.

dříve „PŘÍBORSKÉ A FRENŠTÁTSKÉ NOVINY“, založené Lambertem Marákem.

Vychází každý pátek s datem sobotním. Dopisy přijímáme jen vyplacené. Jednotlivá čísla po 10 h. Rukopisů nevracíme.

NEODVISLÝ LIST KU HÁJENÍ NÁRODNÍCH POLITICKÝCH A HOSPO - DÁŘSKÝCH ZÁJMŮ OHROŽENÉHO KRAVAŘSKA, LAŠSKA A VALAŠSKA.

Orgán občan. klubu „Lípa“ a starost. sborů okresu příborského a novojického.

Číslo 11. V Příboře, 16. března 1907. Ročník III.

LUBINA

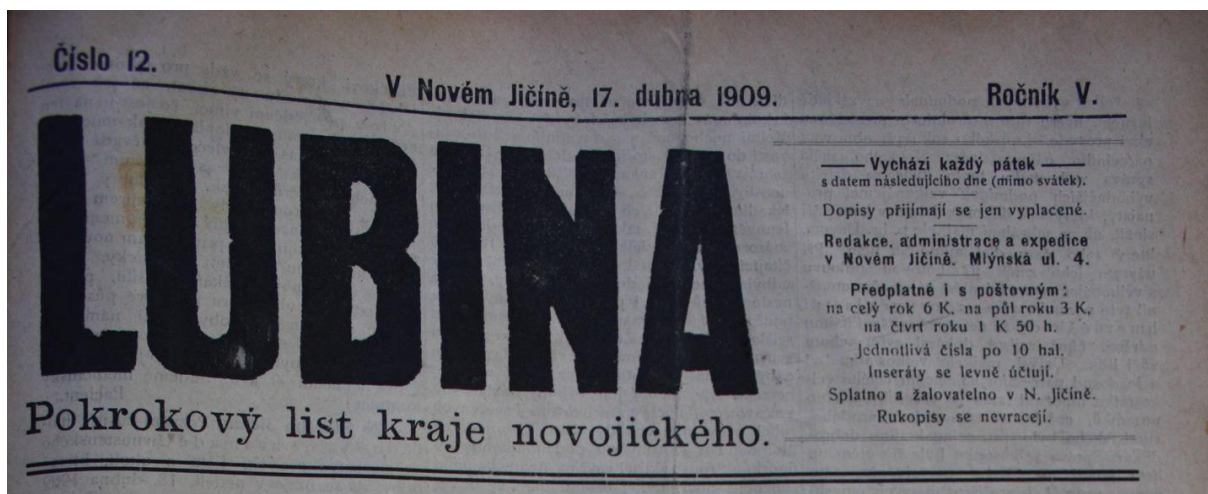
Redakce i administrace v Příboře. Předplatné i s poštovným: na celý rok 6 K, na půl roku 3 K, na čtvrt roku 1 K 50 h. Kdo doplácí, platí za celý rok o 1 K, za půl roku o 50 hal., za čtvrt roku o 25 hal. více. Inseraty účtujeme levně. Splatno a žalovatelné v Příboře.

dříve „PŘÍBORSKÉ A FRENŠTÁTSKÉ NOVINY“, založené Lambertem Marákem.

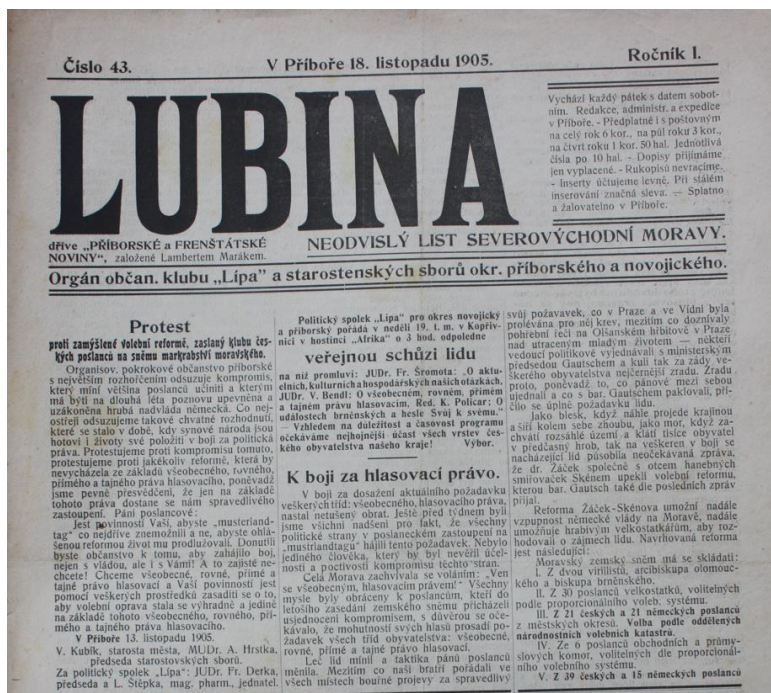
Vychází každý pátek s datem sobotním. Dopisy přijímáme jen vyplacené. Jednotlivá čísla po 10 h. Rukopisů nevracíme.

NEODVISLÝ LIST KU HÁJENÍ NÁRODNÍCH POLITICKÝCH A HOSPO - DÁŘSKÝCH ZÁJMŮ OHROŽENÉHO KRAVAŘSKA, LAŠSKA A VALAŠSKA.

Orgán občan. klubu „Lípa“ a Sdružení pokrokových lidí v Příboře.

Příloha č. 3: spory o hlasovací právo odrážející se ve zkoumaném týdeníku v listopadu roku 1905

Příloha č. 4: Zpráva časopisecká o založení týdeníku Lubina v Moravské Orlici

misnostech a zadržení každému nastuzeni.
Zpráva časopisecká. V Příboře počne dnem 21. t. m. vycházeti neodvislý list „Lubina“, dříve „Příborské a Frenštatské Noviny“ věnovaný, politickým, hospodářským, sociálním, kulturním a národnostním zájmům kraje příborského, novojičského, frenštatského a místeckého. List bude orgánem občanského klubu „Lípy“ pro okres novojičský a příborský a starostenských sborů okresu příborského a novojičského. Majitelem listu jest pan MUDr. Ad. H r s t k a na Štramberku, vydavatelem a zodpovědným redaktorem známý spisovatel a žurnalista pan Vítězslav Unzeitig. Vydavatelstvo žádá celou českou veřejnost zmíněných krajů o mravní i hmotnou podporu a doporučuje svůj list vzhledem k tomu, že tisknut bude o 2000 výtiscích k účelnému inserování.

Příloha č. 5: Inzerát o prodeji v Lidových novinách

REDAKTOR

k vedení pokrokového týdeníku na Moravě **se přijme.** List se po případě přenechá za mírných podmínek. Žadatelé udejtež dosavadní svoje působení, jakož i zda a jak velký obnos by složití mohli. Nastoupiti dlužno nejpozději **1. květnem t. r.** Dotazy a přihlášky přijímá **O. Kypr**, redaktor v Příboře. Morava. 4023

Příloha č. 6: upozornění na zaplacení předplatného z prvního a čtvrtého ročníku Lubiny

Pp. odběratele žádáme o laskavé předplacení. List má veliké výdaje i potřeby, aby i čtenáři povinnosti své byli pamětlivi. Na „Lubinu“ předplácí se ročně K 6.—, $\frac{1}{2}$ ročně K 3.—, $\frac{1}{4}$ ročně K 1.50 i s poštou.

Administrace.

Přejeme sobě, aby každý inserent a každý odběratel pamatoval na zaplacení předplatného, neboť

každému za jeho peníze dostane se věcného vysvětlení o záležitostech kraje našeho a

dobré zkazky, jak na ten kraj má pohlížet, aby nestal se zde cizincem a používal

četby, která se mu dává zbůhdarma.

Zdarma toho málo chytnete, ale tak málo, že pak vám nezůstane

nic.

Příloha č. 7: sokolský proslov grafika a barvy

Číslo 32. V Příboře, II. srpna 1906. Ročník 31.

LUBINA

NEODVLESLÝ LÍST KU HÁJENÍ NÁRODNÍCH POLITICKÝCH A HOSPO-
DÁŘSKÝCH ZAJMŮ OHROŽENÉHO KRAJE AŘSKA A VALAŠSKA.

Orgán občan. klubu „Lipa“ a starost. sborů okresu příbořského a novojičského.

M. KURT:
PROSLOV
ku slavnosti otevření tělocvičny
Frenštátského Sokola.

Zas staré vytáhnout ty fráse ošumělé,
jež v zvucných proslověch nám časdo zavzní v uši,
a věty vyřešit do periody síkvané,
je pěkné urádit a srovnat, jak se sluší,
na konec hrábnouti do naší historie.
Jiříkem ztráfiti neb Husem, bratrem Janem
a skončit proroctvím, jež svitne novým ránem,
hle, to vše pospolu slavnostní poesie...

Však jak to málo je — ve velké chvíli žiti
ty fráse zvutí jen, a duše o nich neví,
neb srdcem bez trási je nutno v prostor hřmít,
kdy v svět bys lásat chtěti, a hymnickými zpěvy,
kdy v tiché, sladké sny znavená klesá hlava
nad dílem skončeným, jež před námi zde pne se
a hrůč do výše své bílé scény nese —
naš nový útulek a naše bašta práva...

Ej, sivý Sokole — ten čas byl věru perným,
co jsme té čekali skrčení v toužebnosti,
až křídlem zamáváš nad městem tobě věrným,
a my už nebudem u cizích lidí hosti,
však v hnízdě ve vlastním zatkneme vlajky svoje
a vlastním pod krovem sšikujem svoje čety,
a u té velké a oslnivé mety
signály vztýčíme pro nové, nové boje.

Aj, sivý Sokole, v to dnešní slavné ráno
sta žhavých výkřiků se k tobě k vyšší nese,
že tebou na věky nám bude požehnáno,
a na strach vrahovi, jenž před tebou se třese,
ty velký vůdče náš, jenž v šiku jsi vždy prvý,
tvé hnízdo pažerem semkneme ku obraně
a až nás zavoláš ku boji po své straně,
to místo skropíme třeba i vlastní krví...

A v dálky rozkřiknem to heslo svoje hrdé,
že nutno žiti dál, když Dílo zde už stojí,
jež pracně vztýčily ty ruce naše tvrdé,
silou své idey a v mnohém potu znoj,
že mnohdy prokleli jsme bídný život celý,
když černá beznadějí nám v duše zaštekala,
však vždy zas ku činům se čela naše vzpjata
a tak jsme pozvolna ku cíli docházeli...

Dnes Dílo hotovo... Zde péro němé stane,
když mluvou kamennou hovoří práce svatá,
do věků budoucích svou historií plane
a jejíž do desek dnes píše jména zlatá
těch všech, těch všech, co šli tu nepoznání,
bez davu potlesku a bez pochvaly dneška,
jen práci kladli sem po dlouhá léta těžká,
a jichž my v budoucnu snad nevzpomenem ani.

Však Dílo jména jich do dělá našich týčí
jak fantom vzpomínání a duši velkých sil,
z kterého nadšení ku nové práci klíčí.
Když dlaně jich znavená snad klesne v chabé chvíli,
když tupě zoutalství nám hrda divě škrtí,
my vzhůru vzhledneme na svoje krásné Dílo,
by k boji znovu nás nadšením posílilo
a k žiti, ku práci — pryč s beznadějí, smrtí...

Ještě každý pátek v
dnešní sobotě. Doplňky
příloha je vypisován.
Jednotlivá čísla po 15 h
Sokolští odevzít.

Příloha č. 8: ukázka inzerce

F. Missler Bremen
Bahnhofstr. 30.

„Cisarské lodi“
Kaiser Wilhelm I. 215 metřů dlouhá
Kronprinz Wilhelm 292 „
Kaiser Wilhelm der Grosse 198 „
jedou V 6—7 dnech z Bremen do New-Yorku.
Odešly v úterý.
Tyto „cisarské“ lodi jedou pouze z BREMEN
a lodi „cisarské“ lodi cestovní služ. tím může
svobodně a bez překážek cestovati, nikdo
nemá práva toho zakázati. Již doma musí se
každý rozhodnouti, kterým směrem chce cestovati
a nemí se dále cestou od jakého přístaviště neb
vevstí, nebo každý má svobodnou vůli za své
peníze cestovati kam chce.
Nemá se však zavázati se město na lodi stati a
na zpáteční cestě 20 korun zálohu zaplatiti.
F. Missler, Bremen, Bahnhofstrasse 30.
Cestování a ním jediným směrem směsí bez
překážky překročiti hranice i také hranice. 1911.

Velmi jemný a chutný RUM
má se v každé sám připraviti zcela jednoduchým
způsobem Parmovou jamajskou rumovou
trstí, 1 lalavicka na 1 litr vody, namočí 15 hr.,
1 sáček na 5 litrů vřícího rumu smí 50 hr.
Návod je každé lahvičce připojen. K dostání jsou u
B. Parmy, drogisty ve Frenštátě pod Radb.
Kde byste předtím žili, v post. adresách, pošlou
na dohledu svého žánru, neb za 20 hr., velkou
lahvičku obřelem poštu vyplácenou.

**Chamotová kamna
a sporáky**
se železným př. s luštěním
odparuje
František Neusser,
továrna na hliněné zboží
v Klokčově u Příboře,
kde lze též dostati strojovou,
dobře pálenou cihlu a selské
kachle za levnou cenu.
21—52.

— Ochrana zdraví: kotva —
Liniment. Capsici comp.
obsahuje
Pain-Expeller
označeno se zvláštností na nejvícejší, krotí a
odstraní bolesti; za 80 k., litr 1.40 a 2.— na skladě
ve všech lékárnách.
Pro křepení bolesti vřede obléhající doudlehu
prostředkem přijíti jen přívodní látky v láhvi a nah
obloženo státním „Kotva“ a Riechtrov lékárně,
budeš mít zdraví, čas obdržel přípravu zálohy.
Riechtrova lékárna u zlatého lva v Praze,
I. Klášterní Ulice 5. Začíná se dít.

**Nelepší !!!
šicí stroje**
dodává se zárukou firma
Karel Hetsner,
mechanicko-strojnický
vynálezce 7—52,
v Křanicích na Moravě.
Cenníky zdarma!
Obsluha vzorná!
Ceny nejnižší!

Hobaty sklad kapesních
hodinek, hodin nástěnných,
pendulek, budíků, dále velké
zátky zboží zlatnického,
jako prsteny, brože, náušnice,
oděvní, krkova, náramky, je-
hlice, veškeré druhy stříbrných,
stříbrných i dohliných věcí
za ceny nejnižší.
Za nové hodinky ručím 3 roky.
Ze správy 1.1.1906.
Cílně přičin P. T. obecnost
v Příboře i okolí doporučuje
se v bližší době odrazit
SIG. FLACH,
zlatník a hodinář
- v Příboře, -
Mariánská ulice číslo 1,
(u kostela). 10—30.

**Restitucni
Kwizduv
Restitucni fluid**
Fluid.
C. k. priv. voda k mytí koní. Cena láhve k 2,80 r. m.
Po 40 let od té doby že druzích léků, ve všech vědech vypracoval
se v nich k novému způsobu zvláštnostem a k uzdravení je
při gastroint. státním vřede, při křepení a vřede, při
obrázk. vřede a vřede. — První pomoc a léčba ochrnutí
chodidla, k dostání se všech lékárnách a drogeriích Ma-
riánská ulice. Základní sídlo u P. T. Křepení, vřede
obrázk. křepení v vřede, u. a k. 1.1.1906—1911.
Křepení a vřede, vřede, vřede, vřede.

lze dostati u lékárně p. Ferd. Pokorného
u Příboře a p. R. Dvořáka ve Frenštátě.

Knauer a Barabáš,
penky na Štramberku, Morava.
Doporučili veškeré druhy vápní zmláci chemický
vyzkoušeného pro stavby, cukrovary a rolníky,
tak pro vydatnost, tak svou jakost vešce osvěd-
čují. — Dovozce dráb a ceny vápní se na
kteroukoliv stanici na požádání ochotně oznámí.

Všeobecně známá nejspolehlivější a
!! nejlepší semena !!
hospodářská, zeleninová a květinová
Nejrannější přísadky (sazenice)
všech druhů zelenin květin atd. atd.
- Právě pícní vápno -
10 kg st. 1.30, 5 kg 75 kr., 3 kg 50 kr., 1 kg 18 kr.
Umělá hnojiva
různých druhů dodá Vám nejspřávněji
Viktor Dresler v Příboře.
20—52, Cenníky zdarma!

Knih a kame-
notiskárna J.
Riechtra
v Příboře do-
poručuje se
přízní vele-
ctěného P. T.
obecnostva.

Frant. Blaha,
10-20, úředně oprávněný stavitel
ve Frenštátě p. Rh.,
doporučuje se ku provedení všech druhů stá-
veb, ku zhotovení plánů, rozpočtů, kolaudač-
ních úřad., odhadů a vůbec všech do oboru stá-
vebního spadajících prací za ceny nejnižší.
Rady a pokyny zdarma!!

Zací stroje Knotkovy
jsou nejlepší, nejoblíbenější domácí vý-
robek bez konkurence!
Nejlehčí chod a největší výkon!
Nabízí: Ústřední prodejní kancelář Jičínské speciální továrny zácích strojů KNOTEK A SPOL.
pro Moravu: v Hodoníně p. Mor. Olešnice.
Každý stroj na zkoušku! — Žádejte cenník! — Dvouletá úplná záruka!

...období, kdy byl v tom největším ohrožení. ...

Alois Míček,
Knihkupec-tví a papírnictví v Příboře.

...období, kdy byl v tom největším ohrožení. ...

Obecné spousty vlnu ...

Z Tichá ...

Národní družstvo na Valtovsku ...

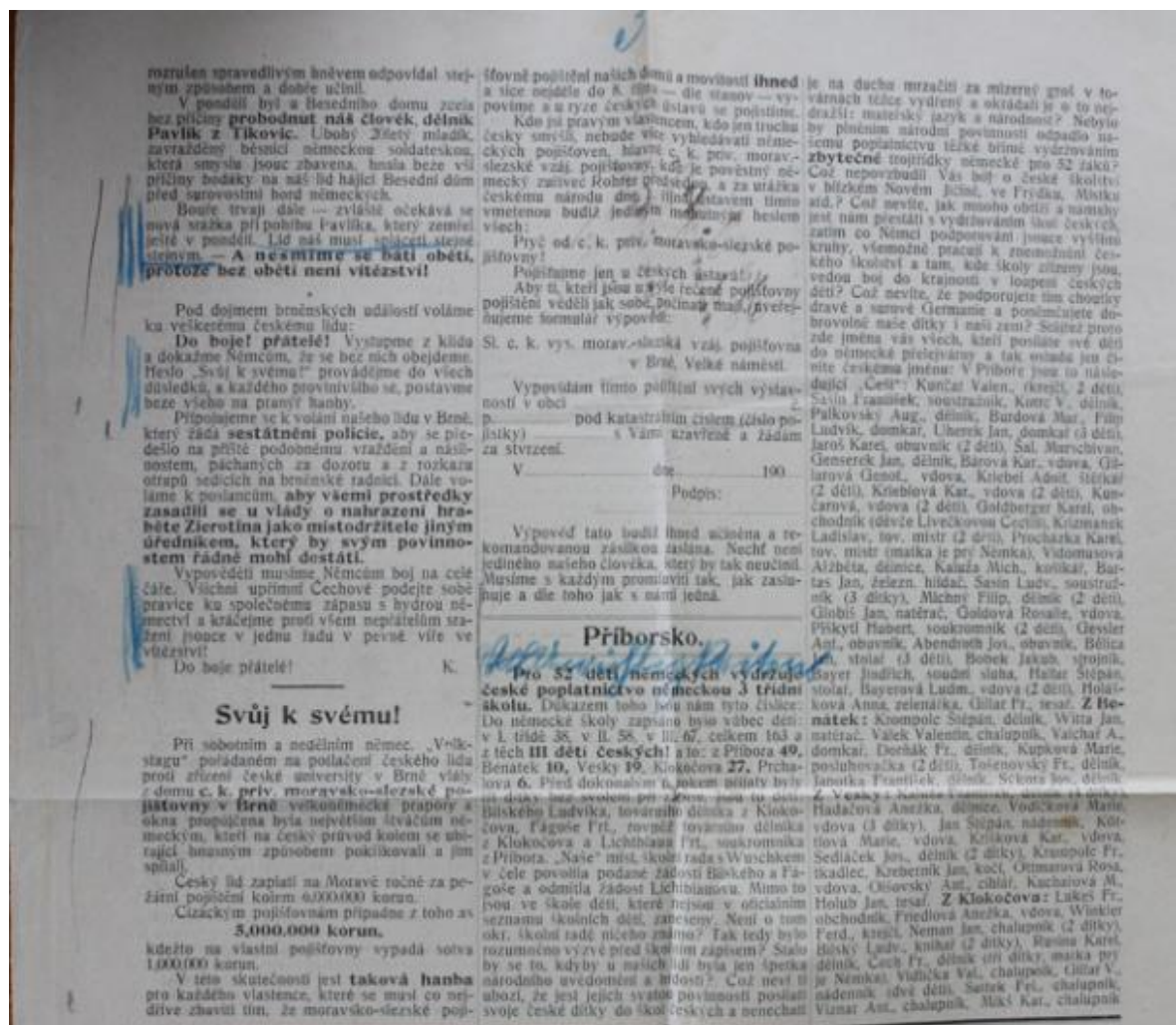
...období, kdy byl v tom největším ohrožení. ...

Se slečnou,
mladou, příjemného zevnějšku
vstoupím za příčinou sňatku v kor-
respondenci. Sprostředkovatel není
vyloučěn. Žádoucně 10.000 zl. Dis-
krece ctí zaručena. Chiffra: „Aes-
kulap 1906 Nový Jičín“ proti in-
sertnímu listku.

Prohášeni.
Odvolávám urážky jichž jsem se dne
12. února t. r. v hostinci p. Smolika
v Příboře proti panu Aloisu Koblíškoví
dopustila.
V Příboře dne 25. února 1905.
Žofie Panáčová m. p.

Příloha č. 10: z úřední složky ve Státním okresním archivu Nový Jičín, poznámky úředníka

Příloha č. 11: Smrt Františka Vyhnánka, konec redakce Lubiny

